Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Britanijos LIETUVIS

PASKIRAS NUMERIS 10 PENU

Lithuanian Weekly

Lietuviu savaitraštis

Nr. 39 (164) Londonas, 1950 m. rugsėjo 29 d. IV METAI

BULGARIJA IŠTREMS TREČDALĮ GYVENTOJŲ

Bulgarija nori ištremti trečdalį savo krašto gyventojų. Tam tikslui numatytieji žmonės yra turkų mažuma Bulgarijoje, viso apie ketvirtis milijono. Daugiausia tai kaimų gyventojai ir smulkūs amatininkai. Turkija sutiko juos priimti, bet ne taip staigiai, kaip Bulgarija pareikalavo. Jos ištremtuosius reikia ne tik kur nors apgyvendinti, bet ir ištirti, kad tarp jų nebūtų penktosios kolonos narių. Bulgarija turkiškos mažumos perkėlimą pradėjo šališkai spręsti, kasdien per sieną ištremdama į Turkiją po 100-200 žmonių. Turkija prieš tokį būdą užprotestavo ir savo sieną su Bulgarija uždarė.

Šitas Bulgarijos žygis, kaip spėjama, turi ryšio su Rusijos kariniais planais. Turkijai atsistojus Vakarų valstybių pusėje, rusai norėtų Bulgarijos pasienyje pristatyti tvirtovių. Kuomet pačioje Rusijoje toks reikalas iškyla, tada rusai klausimą sprendžia paprastai — iškeldami gyventojus iš visos srities. Bulgarija, būdama mažas kraštas, tokios operacijos negali padaryti, dėl to ji nusistatė iš tų vietų gyventojus, kaip turkišką mažumą, iškraustyti į Turkiją ir kartu su kraustomaisiais pasiųsti stiprią penktąją koloną. Dėl to Turkijos atsargumas pastarosios atžvilgiu yra visai pagrįstas.

Daugelis ištrėmimui paskirtų turkų apgyvendinti palapinėse, netoli Turkijos sienos. Daugumas be jokio turto, nes ką turėję, Bulgarų valdžia konfiskavusi.

300 METŲ KAI LIETUVIAI AMERIKOJE

Amerikos lietuvių laikraštis „Sandara" iškėlė sumanymą paminėti lietuvių Amerikon atvykimo 300 metų sukaktį. Kad tai faktas, laikraštis paskelbė dokumentą, iš kurio aiškėja, kad New Amsterdamo (dabartinio New Yorko) gubernatorius, olandas Peter Stuyvesant (1592-1672) specialiu laišku kvietė lietuvius ir prūsus atvykti ir apsigyventi dabartinėj New Yorko valstijoj. Transportu rūpintis jis įgaliojo Dutch West Indies bendrovę.

Lietuvių tada atvyko ir jie buvo užėmę gana žymias vietas.

Todėl nereikėtų praleisti progos paminėti tą trijų šimtų metų jubiliejų. Tegul ir amerikiečių visuomenė žino, jog lietuviai pradėjo keliauti į Ameriką daug anksčiau, negu Chicagoje įsisteigė „stock-yardai", arba Pensylvanijoj išbujojo anglies kasyklos, pabrėžia laikraštis.

AMERIKOS 5 KOLONA TURĖS REGISTRUOTIS

Amerikos kongresas ir senatas priėmė įstatymą, kuris įpareigoja komunistus ir komunistinių organizacijų narius registruotis. Už nepaklausymą numatyta bausmės iki 10.000 dolerių baudos ir 5 metų kalėjimo. Prezidentas Truman'as šiam įstatymui panaudojo veto teisę. Po to abeji rūmai, jei norėjo, kad vetuotasai įstatymas veiktų, turėjo nubalsuoti ne mažiau, kaip dviem trečdaliais balsų. Kongresas jį priėmė 286 balsais ir tik 48 prieš, o senatas — 57, prieš 10.

Priėmus įstatymą, komunistų partijos pareigūnas viešai pareiškė, kad komunistai šitam įstatymui nepaklus ir nesiregistruos. Kaip į tokį komunistų akibrokštą bus reaguota, dar nepaaiškėjo. Tačiau minėtas įstatymas suteikia vyr. prokurorui plačias teises tam tikrais laikotarpiais ir atvėjais uždaryti stovyklon dar prieš įvykdant nusikaltimą šnipus, sabotažininkus ir deportuoti kitašalius komunistus.

KANADA IEŠKO ATEIVIŲ

Kanada yra numačiusi kasmet įsileisti apie 150.000 ateivių iš D. Britanijos, Prancūzijos, Italijos, Šveicarijos ir Vokietijos. Tuo tarpu pernai į Kanadą atvyko tik 90.000 žmonių, o šiemet, per pirmąjį pusmetį — tik 40.000.

Kanados vyriausybė mano, jog dėl to mažai europiečių į Kanadą atvyksta, kad jie nežino gyvenimo sąlygų Kanadoje. Tuo tikslu į Europą atvyko du aukšti Kanados valdžios pareigūnai, kurie rūpinsis emigraciją į Kanadą padidinti.

Montevideo, Urugvajuj, lietuviai džiaugiasi, kad priaugantieji mokosi lietuvių kalbos ir rengia lietuviškus vakarus. Ne tik vaikų tėvams, bet ir visiems lietuviams patinka tokie vakarai ir juos lanko mielai.

SAVAITĖS ĮVYKIAI

KORĖJOS KARAS

Visą savaitę Korėjoje ėjo stiprios kautynės. Nors bendroji būklė frontuose aiškiai buvo pakrypusi šiaurės korėjiečių nenaudai, nežiūrint tai, jie visur aršiai kovojo, ypač apsupto Seulo mieste, kur JTO kariuomenė turėjo kautis ne tik dėl kiekvienos gatvės, bet ir dėl daugelio namų, kuriuos komunistai buvo įsitprinę, kaip tvirtoves ir tikėjosi juose ilgai išsilaikyti. Nežiūrint jų atkaklumo, Seulas pereitą antradienį buvo visas JTO kariuomenės užimtas.

Stiprūs mūšiai buvo ir pietinėje fronto daly. Ten įvyko ir fatališka klaida. Dėl nesusiorientavimo, Amerikos lėktuvai buvo užpuolę Britų kariuomenės pozicijas Songju srityje. Nuo bombų žuvo 21 karys ir 20 sužeista. Dėl šio įvykio Amerika D. Britanijai pareiškė užuojautą ir atsiprašė.

JTO kariuomenė iš pietinio fronto nuosekliai veržėsi į šiaurinį, link Seulo ir rugsėjo 26 d. pasiekė ties Seulu esantį JTO kariuomenės frontą. Šis žygis uždarė pietuose esančiai šiaurės korėjiečių kariuomenei pasitraukimo galimybę. Rugsėjo 27 d. JTO kariuomenė laikė šias vietoves: (žiūr. Korėjos žemėlapį „B.L." 27 num.) Masaną, Chonju, Taejoną, Chonaną, Suwoną, Inchoną; į rytus — Chungsu. Pietinės Korėjos kariuomenė buvo užėmusi Samchoką ir prietiltį aplink jį išplėtusi.

Šituo kyliu JTO kariuomenė pietinėj Korėjos daly uždarė dideles šiaurės korėjiečių kariuomenės pajėgas, spėjama, apie 9 divizijas. Visi keliai jai pasitraukti nukirsti.

Iš karo eigos atrodo, kad JTO kariuomenė ilgai neužtruks Korėją nuo komunistinių dalinių apvalyti ir pasiekti 38 lygiagretę. Kaip toliau ji turės pasielgti, šis klausimas dabar JTO sluoksniuose ir svarstomas. Iš tų nuomonių, kurias atsakingi valstybės pareigūnai pareiškė, atrodytų, kad daugiau nebus dviejų Korėjų. Tokią nuomonę pareiškė p. Bevin'as, kalbėdamas JTO pilnaty dėl Korėjos ateities, o prez. Truman'as, paklaustas, ar JTO kariuomenė peržengs 38 lygiagretę, atsakė, kad tai turės JTO nuspręsti.

Atrodo, kad tam tikru momentu Amerika ir iškels JTO Korėjos ateities klausimą. Ar ji kels jį Saugumo Taryboje, ar JTO pilnaty, priklausys nuo Sovietų laikysenos.

DEŠIFRUOJA SOVIETUS

Naujorko miesto savivaldybė, viename geriausių viešbučių, suruošė JTO pilnaties susirinkimo dalyviams priėmimą. Dalyvavo 59 valstybių per 1.500 žmonių.

Per priėmimą kalbą pasakė Naujorko valstybės gubernatorius T. Dewey's, Respublikonų partijos pirmin. ir du kartu buvęs kandidatas į Amerikos prezidentus, žodžiu, plačiai žinomas veikėjas. Apžvelgdamas pasaulinę būklę, jis paminėjo ir visiems žinomą faktą, kad Sovietų Sąjunga vergų darbo stovyklose laiko 10-15 milijonų žmonių, kurių užlaikymo sąlygos tolygios mirtinam užkankinimui.

Vyšinski'ui ir kitiems Sovietų pareigūnams tai nepatiko ir jie iš priėmimo išėjo. Kitą dieną didžioji ir įtakingoji Amerikos spauda šitą p. Dewey pareiškimą palaikė netaktu. Vėliau dėl šio įvykio atsiprašyti pas Vyšinskį nuvykęs Amerikos užs. reik. min. Acheson'as ir, kaip paaiškėjo, jo vizitas ten ilgai užtrukęs, nes ta proga buvusi panaudota nuomonėms kai kuriais klausimais pasikeisti.

Atrodo, kad Sovietai pamatė savo pralaimėjimus boikotuojant JTO, o taip jau ir Korėjoje ir dėl to nori savo laikyseną, tam tikra prasme, pakeisti ir iš susidariusios būklės susirasti išeitį. Jie ir ieško tinkamos formos. Su tokiais mėginimais siejamas ir p. Malik'o pasikalbėjimas su viena probolševikine Amerikos organizacija, kurios keliamiems klausimams jis pritarė, jų tarpe ir dėl svarbiųjų Amerikos ir Rusijos valstybių vyrų susitikimo.

Amerikos užs. reik. ministerijos atstovas, aiškindamas p. Malik'o pareiškimą pažymėjo, kad tai yra ne kas kita, kaip propagandų manevras. Kai dėl prez. Truman'o ir Stalin'o susitikimo, tas pareigūnas nurodė, kad prezidentas ne kartą yra sakęs, kad neves dvišalių derybų gyvybiniais reikalais aplenkdamas tas valstybes, kurias tie reikalai gali liesti. Vadinasi, Sovietų „taikos pasiūlymas" iš karto buvo dešifruotas.

W. J. Donnelly's, Amerikos aukštasis įgaliotinis Austrijai, paskirtas Amerikos ambasadorium Austrijai.

AMERIKA PATEIKĖ JTO PLANĄ

JTO pilnaties sesija turėjo du posėdžius. Pirmuosiuose posėdžiuose nemaža laiko sugaišta procedūros ir darbų tvarkos sudarymo klausimams. Darbų tvarka sudaryta tikrai ilga, nes turi per 70 punktų ir paliečia visus opiausius šio laiko klausimus.

Didelį dėmesį sukėlė Amerikos planas, kurį siūlydamas F. Dulles'as, užs. reik. ministerio patarėjas, pažymėjo, jog tai yra svarbiausias, nuo 1945 m. pasiūlymas taikos ir tarptautiniam saugumui išlaikyti siūlymas.

Amerikos planas numato: 1) nepaprastas JTO sesijas, kurios galėtų susirinkti per 24 val. atsitikimais, kada Saugumo Taryba, užpuolimo ar taikos pažeidimo atveju, negali veikti; 2) saugumo patrulio sudarymas, kuris turėtų pranešti iš bet kurios pasaulio vietos apie pavojų taikai; 3) kiekviena valstybė turi paskirti karinius dalinius JTO žiniai; 4) komiteto įkūrimą, kurio tikslas būtų nustatyti būdus Chartos nuostatams ginti, iki ginklų panaudojimo.

Prieš šį planą pasisakė Sovietų užs. reik. min. Vyšinski's, kuris, atmesdamas siūlymą, pakartojo visus savo pernykščius siūlymus, kaip atominės bombos uždraudimą, penkių didžiųjų valstybių paktą ir ginklavimosi vienu trečdaliu sumažinimą.

D. Britanijos užs. reik. min. Bevin'as, kalbėdamas dėl Amerikos plano, neaplenkė ir Sovietų siūlymų. Jis demaskavo Sovietų taikos politiką, kuri per penktąją koloną stengiasi demokratiniuose kraštuose kelti sąmyšius. Liesdamas Vyšinski'o siūlymą sumažinti trečdaliu karines pajėgas, p. Bevin'as pareiškė, kad Sovietų ginkluotosios pajėgos yra didesnės kaip visų kitų kraštų. Dėl ko Sovietai neparodo nusiginklavimo atžvilgiu pavyzdžio. Siūlymas sumažinti ginkluotas pajėgas skamba bolševikų taikos peticijų tonu, kurios naudojamos propagandai, siekiant prieš aukos užpuolimą, susilpninti ją.

KURIAMA BENDRA VAK. EUROPOS KARIUOMENĖ

Bendros Europai ginti kariuomenės sudarymo planas ilgai buvo svarstytas trijų didžiųjų: Amerikos, D. Britanijos ir Prancūzijos užsienio reikalų ministerių Naujorke, vėliau su minėtų kraštų karo ministeriais. Daugiausia tame plane kliūdė punktas dėl vokiečių karinės pajėgos sudarymo, kuriam prancūzai labiausia priešinosi.

Po šių pasitarimų įvyko 12 Atlanto pakto valstybių užs. reik. min. Tarybos posėdis, kuris ir baigė svarstyti bendros Europai ginti kariuomenės sudarymo planą. Kaip aiškėja, sutarta įkurti vak. Europai ginti bendrą ginkluotą pajėgą, jos štabą ir vieną vyriausiąjį vadą. Štabas susidėsiąs iš visų valstybių atstovų ir darbą netrukus pradėsiąs, o vyriausias kariuomenės vadas, greičiausia, gen. Eisenhower'is, bus paskirtas tada, kai bus suorganizuota kariuomenė.

Vokiečių daliniai į šią kariuomenę busią pašaukti vėliau, kai vak. Europos valstybės apsiginkluos. O tai gali užtrukti apie pusantrų metų.

Britų kapitonas M. Webb'as pirmasis perplaukė Lamanšo kanalą 1875 m. Iš Anglijos jis pasiekė Prancūzijos krantą per 21 val. 45 min. Vėliau iki 1911 m. niekam nepasisekė kanalo perplaukti, nors daugelis mėgino. Po 1911 m. iki šių laikų jau daug kas kanalą perplaukė, bet iš Anglijos į Prancūziją tik 5. Trumpiausias laikas — 15 val. 31 min. Paveikslėlyje matyti kap. Webb'o sutikimas Prancūzijos krante.

PLANUOJA BŪSIMIEMS VERGAMS DARBUS

Sovietų Rusijos valdžia patvirtino naujų kanalų kasimo ir didelės elektros jėgainės statybos planus. Šie dalykai bus statomi pietų Ukrainoje ir Kryme. Planuojama iškasti laukams drėkinti didįjį kanalą 340 mylių ilgio ir 180 mylių mažesnių kanalų. Darbai prasidėsią ateinančiais metais ir per penkis metus turėsią būti užbaigti. Apie tai, kas tuos darbus vykdys ir kokiom priemonėm jie bus atliekami, sovietų propaganda nemini. Tačiau išeinant iš fakto, kad visi didesnieji Rusijos darbai yra priegarta į vergų stovyklas suvarytų žmonių atliekami, tai ir šis planas, ne kitaip, kaip vergų darbu bus vykdomas.

MELSVA SAULĖ IR MĖNULIS

Rugsėjo 26 d. Londone ir kai kuriose kitose Anglijos vietose žmonių dėmesį atkreipė nepaprasta mėnulio spalva. Jis atrodė ne galsvas kaip įprasta, bet melsvas. Tą dieną kai kur iš pat ryto ir saulė atrodė melsva. Tačiau sekančią dieną mėlynumo jau nesimatė.

Dėl ko šie žemės šviesįai buvo pakeitę savo spalvą? Meteorologai aiškina, kad aukštutiniuose oro sluoksniuose buvo susitelkę smulkių smėlio ir lodo dalelyčių; per jas, kaip per koštuvą praėjo mėlynieji spinduliai, o šviesieji buvo sulaikyti. Dėl to mėnulis ir saulė atrodė melsvi.

Smėlio dulkių debesis vėjas atpūtė, greičiausia, iš Amerikos, nes ten prieš kelias dienas siautė smarkios smėlio audros.

TEBESTREIKUOJA DUJŲ GAMYKLŲ DARBININKAI

Jau antra savaitė kai Londono rytinėje ir šiaurinėje daly, neoficialiai, streikuoja 17 dujų gamyklų darbininkai, kaip jau esame pranešę, reikalaudami dar pusantro peno padidinti valandinį atlyginimą. Dėl streiko priežasties jaučiamas didelis dujų trūkumas ne tik namų ūkio reikalams, bet ir pramonės įmonėse.

Prašymas baigti streiką ir grįžti į darbą nedavė vaisių.

Darbo ministeris kreipėsi į streikuojančiųjų profesinę sąjungą, klausdamas jos, kaip ji mano šį streiką užbaigti.

ITALIJA DIDINA KARINES PAJĖGAS

Italų vyriausybė nutarė padidinti karines pajėgas iki leistos taikos sutartimi ribos, būtent 250.000 kareivių. Tam tikslui ji paskyrė 150 milijardų lirų. Ir policijos skaičius bus padidintas. Vietoj dabar esamų 70.000 policijos tarnyboj žmonių, jų skaičius būsiąs padidintas iki 82.000.

Policijos padidinimas įgalins lengviau įveikti komunistų keliamą krašte neramą.

KASYKLOS GAISRAS

Rugsėjo 26 d. Creswell'io anglių kasykloje (Derbyshire) Anglijoj, įvyko didelė nelaimė. Tunely kilęs gaisras uždarė 80 angliakasių. Nežiūrint skubios ir gerai organizuotos pagalbos, nelaimingųjų nepavyko išgelbėti. Jie užtroško nuo dūmų ir dujų. Iki trečiadienio

EUROPOS TARYBOS DVASIA IR DARBAI

Vaikščiojant Strasburgo gatvėmis, paskutinėmis šios Europos Tarybos sesijos dalies dienomis, veltui būtų buvę galima ieškoti žymių, rodančių, kad šis miestas tikrai tapo ar tampa Europos sostine. Jų nematyti. Miestas, 200 tūkstančių gyventojų, laikosi ramiai, nejausdamas jokio pasikeitimo savo gyvenime ir net nesidomėdamas Europos Namuose vykstančiais pasėdžiais. Smalsuolių, žinoma, netrūko, publikai skirtos vietos namuose buvo visada pilnos, bet didžioji visuomenės dalis nerodė beveik jokio susižavėjimo bandančia gimti Europa. Jos namai Lenotre aikštėje, didžiuliai ir nesimetriški, pastatyti per 4 mėnesius, prieštarauja seno miesto stiliui kaip ir prancūzų architektūros skoniui. Pati jų išvaizda išreiškia tą keistą juose vykstančių darbų nuotaiką, kurios nesupranta nė strasburgiečiai nė kiti prancūzai.

Su džiaugsmu pereitas metais sutikę žinią, kad Strasburgas tampa Europos sostine, strasburgiečiai naująja institucija greitai apsivylė. Tarybos darbų nesekmingumas, jų manymu, užžuot jiems teikęs garbę juos apjuokdina. Be to, jie tiki, kad Europos Taryba Strasburgą išgarsino nepatogiu laiku: karo akivaizdoje gyventojai bijo bombų. Strasburgiečių nepalankume Tarybai reikia taip pat matyti alzasiečių nacionalizmo reiškinį: jie nenori, kad jų sostinė būtų sukosmopolitinta. Šis provincinis nacionalizmas yra būdingas ne tiktai Alzasui, bet ir visai Europai.

I. EUROPOS TARYBOS DVASIA

Rytų Europos sekcija šioje sesijoje per maža tegalėjo pasireikšti, kad pasirodytų visas skirtumas valstybės ir tautos suvokimas rytų ir vakarų Europoje. Vėlai susipavidalinęs rytų Europos nacionalizmas turi rasinį pobūdį; ten valstybė tėra priemonė tautai išlaikyti. Vakarų Europoje patriotizmas turi valstybinį pobūdį; net pačioje Vokietijoje rasizmas tebuvo prigydytas dirbtiniu būdu. Europos Taryboje vyrauja Vakarams būdingas valstybės ir tautos supratimas: pagal jį Europos suvienijimas reiškia santykių tarp valstybių pakeitimą, paliekant valstybę pagrindiniu naujojo politinio junginio vienetu.

Bet per paskutinius keliasdešimt metų Europos tautų ir valstybių gyvenimas yra iš esmės pasikeitęs. Materialistinis Vakarų racionalizmas išugdė pramonę, sukosmopolitino, savo ekonominio liberalizmo pavidalu Europą. To reiškinio pasėka buvo iš vienos pusės palinkimas stambinti valstybinius junginius (imperijos, tautų federacijos), iš antros — nacionalizmas, išsigimęs į provincionalizmą ir sugriovęs valstybes bei tautas iš vidaus. Vidinis tautos suirimas matyti visose didžiosiose valstybėse, jis taip pat pasireiškia ir mažosiose: provincinis patriotizmas, pagrįstas rasiniais ir kalbiniais skirtumais, yra naujas, bet neginčijamas reiškinys Prancūcijoje, Anglijoje, Italijoje.

Tautoms iš vidaus įrant, tradicinė valstybė nebetenka savo gyvavimo pagrindo. Bet iš materializmo gimęs nacionalizmas, guodžiąs žmogų savo mistika, sušvelninąs jo trapumą ir jo gyvenimo netikslingumą rasės amžinumo mitu, yra tautos ir valstybės savokų skilimo priežastis. Tačiau tas pats nacionalizmas, išugdęs tautų didybės jausmą, negali tų sąvokų skilimo prileisti: nacionalistiškai suprasta tauta turi būti nepriklausoma ir tvarkytis valstybės pavidalu. Iš antros pusės, nacionalizmas, paneigęs kosmopolitinį liberalizmą, gimusį iš ekonominių reikalavimų, gavo provincinį pobūdį. Jis, pavyzdžiui, matomas įvairių Italijos provincijų patriotizme.

Europos Sąjudžio bandymas sujungti Europą tokio sąmyšio ir gręsiančio karo akivaizdoje, atrodo esąs drąsus revoliucinis užsimojimas. Bet iš tikrųjų, jame pirmiausia matyti noras prailginti, kompromiso būdu, tradicinių valstybių gyvenimą, joms nykstant iš vidaus ir iš auko. Europiečiams turint materialistinį gyvenimo supratimą, pagrįstą kova dėl būvio, visoms tautoms esant persiėmusioms mistiniu nacionalizmu, Europos Sąjūdis ir iš jo gimusi Strasburgo Taryba nedrįsta paliesti tikrųjų Europos pakrikimo priežasčių, stengiasi palikti nuošaliai visus praktiškiausius tautų gyvenimo klausimus ir gelbėti Europą grynai teisinėmis ir formalistinėmis priemonėmis, neprileidžiant jokių pakeitimų griūnančios valstybės sąvokoj.

2. VIDINĖS TARYBOS PRIEŠINGYBĖS

Dėl tos priežasties juo labiau Europos Taryba tampa viešas organizmas, juo vidinės priešingybės joje pasireiškia griežčiau. Jos atstovai, kaip ir visi europiečiai, suprasdami pavojų, prileidžia vienybės tarp laisvųjų tautų būtinumą. Priežastys, verčiančios žmones galvoti apie Europos susivienijimą, yra objektyvios ir tikroviškos. Bet tie patys žmonės yra subrendę nacionalistinėj dvasioj. Tautos nepriklausomybė yra jų galvojime ne politinis klausimas, bet asmeninis, beveik biologinis dalykas. Šių laikų žmogus labiau įaugęs yra į savo tautą ar valstybę, negu į šeimą. Tauta iš dalies pakeičia sugriautą šeimą. Nacionalizmas, atoveikos prieš kosmopolinę dvasią bei liberalizmą būdu, yra linkęs persidibti į provincinį patriotizmą. Europos, virštautinės valstybės idėja jam yra neprieinama. Tarp žmonių, kovojančių dėl Europos susivienijimo, yra maža galinčių šią mintį prileisti be širdies skausmo. Europos vienybė jiems atrodo reikalinga, bet nepakenčiama.

Juo labiau ji yra nepakenčiama, kad pats jos reikalingumas turi karinį, vadinasi, neigiamą ir laikinį pobūdį. Jei nebūtų komunistinės Rusijos, Europos Taryba, nė pats Europos Sąjudis nebūtų gimęs. Karo pavojui pranykus, Europos vienybė būtų, reikia manyti, dar ilgam laikui užmiršta, nes asmeniniai jausmai, kylą iš mistinio nacionalizmo ir skirią tautas bei žmones, yra daug stipresni, kaip ekonominiai reikalavimai, juos verčią jungtis į juo didžiausius vienetus.

Iš tos priešingybės kyla Europos vienytojų nenuoširdumas, kurs veda į kitą priešigybę, pasireiškiančią jau jų veikloje: jie norėtų, kad vilkas būtų sotus ir avis sveika, kad būtų galima atsispirti prieš Rusiją ir išvengti vienijimosi nepatogumų, suvienyti Europą ir vis tik išlaikyti kiekvienos tautos bei valstybės autarkiją. **(Bus daugiau)**

B. Kūgys

KAS REIKALINGAS DAUGIAU PROTO IR RIMITIES

Noriai skaitau p. St. Kuzminsko straipsnius. Jis rašo realiai ir nelakioja virš debesų. Su jo mintimis dažniausiai galima sutikti. Tačiau nėra taisyklės be išimties, ir vieną tokia išimtį sudaro jo paskutinis straipsnis „Daugiau proto ir rimties" („B.L." nr. 38). Ten yra minčių, su kuriomis jokiu būdu negaliu sutikti ir, kadangi reikalas yra svarbus, noriu pareikšti ir savo nuomonę.

Straipsnyje yra liečiami kariški reikalai. Nė vienas musų nėra kariškis, todel musų žinojimas ar, geriau pasakius, nežinojimas yra lygus. Abu pasirašome tikromis pavardėmis ir savo nuomonių neslepiame slapyvardžiais.

Temperatura smarkiai pašoko į viršų, paskaičius p. Kuzminsko teigimą, kad pasaulio milžinai — Rusija, Kinija, Jungt. Amerikos Valstybės ir D. Britanijos Imperija — grumiasi Korėjoj ne del Korėjos, bet del savo interesų, ir toliau, kad lietuviai ten (atseit tame kare) neturi jokių interesų. Tokio teigimo blogiausias aspektas yra tas, kad jame yra dalis tiesos ir delto labai klaidinąs. Tačiau pusė tiesos dar nesudaro visos tiesos. Negalima užginčyti, kad didžiosios valstybės turi ten savo interesų, ir tai ne vien dėl savo kolonijų ten saugumo, bet ir bendrai dėl laisvės išsaugojimo pasaulyje. Jeigu Rusijai pavyktų užimti Korėją, jos pozicija sustiprėtų ir tuo pačiu padidėtų pavojus laisvam pasauliui.

Tačiau tuo reikalas nesibaigia. Beveik visos mažos ir didelės laisvo pasaulio valstybės davė savo pritarimą Jungt. Tautų akcijai Korėjoj, išskyrus Rusiją, jos satelitus, Jugoslaviją. Korėjoj buvo įvykdyta agresija prieš Jungt. Tautas, kurios tai agresijai pasipriešino, gindamos ne vien savo interesus, bet taip pat ir tautų laisvės principą. Kaip ten bebūtų, yra tiesiog nepadoru statyti Rusiją ir Vak. Valstybes į vieną kategoriją, kaip p. Kuzminskas padarė minėtam sakiny. Kada Rusija grobia vieną valstybę po kitos, nė viena tauta nenukentėjo nuo Amerikos ar Britanijos „savų interesų" gynimo. Priešingai Britanija suteikė nepriklausomybę, tautoms, kurios anksčiau jai priklausė.

Nereikia pamesti kelio del takelio. Mes turime daug ir didelių skundų prieš anglosaksų valstybės, bet kada šiandien kalbame apie Lietuvos išlaisvinimą, tai visi gerai žinome, kad tas išlaisvinimas gali ateiti (ir jis tikrai ateis) tik vak. valstybėms padedant. Jos yra musų alijantai kovoje su Rusijos komunizmu, ir musų interesas yra, kad mūsų alijantai būtų stiprūs ir vis stiprėtų. Iš to kyla ir mūsų interesas Korėjos kare. P. Kuzminskui gali būti ir vis viena, kas ten laimės — man gi labai rūpi, kad Jungt. Tautos, atseit vak. valstybės, laimėtų ir tuo sustiprintų savo poziciją. Man atrodo, kad kitaip ir galvoti negalima, jeigu mes iš jų laukiame pagalbos.

Yra kitas klausimas, ar lietuviams būtų pravartu ten eiti kariauti? Ir čia ne visai sutinku su p. Kuzminsku, kuris į tai be jokių rezervų atsako neigiamai. Man rodos, kad būtų galima eiti ten kariauti, bet tam tikromis sąlygomis. Tos sąlygos yra tokios: Jungt. Tautos turi pažadėti išvaduoti Lietuvą ir turi įrodyti, kad jos tai tikrai gali padaryti, taip kad karas Korėjoj būtų Lietuvos išlaisvinimo pradžia; toliau, musų įnašas turi būti proporcingas visų kitų tautų įnašui, ir kad mūsų kariai nebūtų vien tik kitų valstybių „Kannonenfutter", ir paskiausiai, turi būti pripažinta mūsų egzilinė vyriausybė, kuri galėtų su alijantais tais reikalais tartis ir sudarinėti sutartis. Kol tos sąlygos nebus išpildytos, sutinku su p. Kuzminsku, kad mums jokiu būdu negalima važiuoti į Korėją kariauti.

Tos pačios sąlygos turi būti mums suteiktos ir eventualaus karo Europoje atvėju. P. Kuzminskas rašo, kad mums ir tuo atsitikimu nebūtų prasmės mirti ties Berlynu ar Varšuva ir kariauti būtų prasminga tik savo tėvynėj. Nežinau, kokiu būdų jis tikisi pasiekti savo tėvynę, pirmiau nekariavęs ties Berlynu. O jeigu mes lauksime, rankas sudėję, iki kiti bolševikus nuvarys iki Lietuvos, tada tie, kiti Lietuva ar jos dalimis ir gali pasinaudoti. Mes tada neturėsime ir moralinės teisės prašyti kitų paramos, patys prie karo niekuo neprisidėję. Ne, taip elgtis negalima. Europos išlaisvinimo kare mums reikia dalyvauti, prieš tai išsiderėjus anksčiau mano minėtas pagrindines sąlygas. Bet tai padaryti gali tik mūsų atsakingi veiksniai, o ne keli privatūs asmenys, kurie, pagal p. Kuzminską, imąsi „tos paruošties". Čia yra ne privatus, bet valstybės reikalas ir juo keliems asmenims žaisti negalima. P. Kuzminskas apeliuoja pasitikėti savimi ir kitais. Kaip galima pasitikėti, nežinant kuo. Kas yra tie lietuviai, kurie imasi paruošties, kas juos įgaliojo, kieno vardu jie tai daro, kokios paruošties jie imasi, ir kokią garantiją mes turime, kad ta paruoštis bus panaudota geram tikslui. Mes gal ir galėtume pasitikėti jų gera valia, bet ar galime pasitikėti, kad jų sprendimai bei veiksmai, nors ir padaryti gera valia, bus teisingi. Ar jie turi pakankamai politinio patyrimo, „proto rimties" ir reikalų tinkamo įvertinimo, kad galėtų padaryti teisingus sprendimus? Štai klausimai ir abejojimai, kurie iškyla iš p. Kuzminsko straipsnio ir kurie lieka neatsakyti. Sutinku, kad į tokius klausimus gali buti netinkama atsakyti spaudoje, bet tada nereikėjo jų kelti tokia paslaptinga forma ir prašyti skaitytojų pasitikėjimo. **M. Bajorinas**

APIE DP ASIMILIACIJA

Bradforde veikia Britų komitetas, kurio tikslas rasti būdą greičiau įjungti svetimšalius darbininkus (E.V.W.) į britų bendruomenę. Komiteto sekr. Mr. J.O. Jones (jis yra ir Bradfordo Darbo įstaigos vedėjas), apie komiteto veiklą Bradfordo laikraštyj „Telegraph and Argus" š.m. rugpiūčio 3 d. rašo: daugumas Bradforde gyvenančių svetimšalių darbininkų tikisi grįžti į savo kilmės kraštus. Didesnė dalis stengiasi išsaugoti savo kalbą. Pav. lietuvių vaikams (kurie lanko anglų mokyklas) šeštadieniais yra suorganizuota gimtosios kalbos pamokos, kurią dėsto anksčiau buvęs mokytojas. Ukrainiečiai stengiasi įsigyti namus Bradforde, vaikų darželiui ir savo mokyklos reikalams. Jie rūpinasi, kad jų vaikai mokėtų abi kalbas.

Santykiai tarp vietinių gyventojų ir svetimšalių darbininkų, bendrai paėmus, gana geri. Atskirų tautybių yra pakankamai, kad jos galėtų steigti organizacijas, savo tautiečių reikalais rūpintis. Išklausius EVW atstovų pranešimą, komitetas pripažino, jog būtų neteisinga trukdyti tų organizacijų veiklą, bei steigti panašias organizacijas, kurios tik trukdytų esamų organizacijų veikimą. Šiuo atveju tautinių grupių pasipriešinimas būtų gana didelis, pripažista komitetas.

Vietinės mokslo žinybos vadovai pastebėjo kad organizuoti anglų kalbos kursai svetimšalių darbininkų reikalams turi labai maža lankytojų, nes senesnio amžiaus žmonės stengiasi visai neiti į juos, pasitenkindami paviršutiniu kalbos žinojimu, kuris įgytas kasdieniniu susitikimu su anglų darbininkais. Tokių pat rezultatų susilaukė ir tos darbovietės, kurios organizavo savo darbininkams grupines anglų kalbos pamokas.

Kai kurios darbovietės praneša, jog EVW dažnai apleidžia gerai įrengtas stovyklas ir pasirenka blogesnes sąlygas apsigyvendami privačiai, arba keli susidėję užperka namus.

Jei namų pirkimas padeda greičiau įsilieti į anglų bendruomenę, tai apsigyvenimas blogesnėse sąlygose, komiteto nuomone, yra pasigailėjimo vertas.

LIETUVIŠKAS MAISTAS IŠ LIETUVIŠKOS KRAUTUVĖS

Seniausia Londono lietuvių parduotuvė

siūlo:

Juoda duona, 4 sv. kepalas		1/10
Olandiškas sūris (raudonas) ...	1 sv.	3/2
Lietuviška dešra	1 sv.	5/3
Sūdyti lašiniai	1 sv.	3/6
Rūkyti lašiniai	1 sv.	3/9
Kiaulienos dešros	1 sv.	5/-
Lenkiška kiauliena	12 unc.	4/-
Raug. kopūstų dėžė ...	20 unc.	1/10
Riešutinis sviestas, australiškas, dėžė		2/-

Už siuntinio įpakavimą ir persiuntimą iki 14 svarų svorio priděti 1/6.

J. LIUDŽIUS, 421, HACKNEY RD., LONDON, E.2. Telef. SHOreditch 8734.

Galima gauti įvairių maisto dalykų. Reikalaukite kainaraščių arba nurodykite dalykus, kurių pageidaujate.

AR TAMSTOS PRENUMERATOS LAIKAS KARTAIS NEPASIBAIGĖ ?

PRIEŠ 10 METU

24

V. ŽALVIS

SOVIETŲ S-GOS „PIRŠLIŲ" ORACIJOS...

Laike vienos valandos, — be svarstymų be diskusijų ir kontra-pasiūlymų, aidint plojimui, — okupuota Lietuva „gavo" naują politinę santvarką. Lietuva paskelbta Tarybų Socialistine Respublika.

Tuo pačiu įsibėgėjimu turėjo būti svarstomas antras L. Seimo „darbų" tvarkos punktas — Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos įėjimas į Sovietų S-gą, bet... Gedvila iš scenos užkulisio gauna raštelį ir pasitaręs su Adomausku skelbia pusės valandos pertrauką.

Publika ir Seimo atstovai nenoriai keliasi iš vietų. Scenoje įvyksta mažas jomarkėlis: prezidiumo nariai apsupa Gedvilą ir ilgai krato jo ranką; pasigirsta nauja ovacijų banga, kurion įsijungia Dekanozovas, Pozdniakovas ir Sovietų Pasiuntinybės štabas.

Antrosios pertraukos pirmosios minutės bėga nervingoj nuotaikoj. Prezidiumo narių veidai, dar prieš minutę buvę pilni šypsenos, apsiblausia. Scenos užkulisin iškviečiamas SSSR pasiuntinys Pozdniakovas. Vyksta skubus pasitarimas, ieškoma išeities — kas daryti dėl dingusio P. Pakarklio kalbos teksto?

Dėl smarkių liūčių ir audros iš Maskvos lauktas su Pakarklio kalba lėktuvas į Kauną neatskrido. Pakarklis, turįs „referuoti" Lietuvos Tarybų Soc. Respublikos įėjimą į Sovietų S-gą, lieka be kalbos teksto...

M. Gedvila, Paleckis, Sniečkus, ir Pozdniakovas užsidaro atskirame kambarėlyje. Gedvila siūlo pratęsti pertrauką ir laukti lėktuvo... Paleckis prasitaria apie darbotvarkės punktų sukeitimą: girdi, po pertraukos, — žemės klausimu leisti kalbėti ministeriui M. Mickiui. Sniečkus suriečia Paleckį: kaip esą galima kalbėti žemės nacionalizacijos klausimu, jei neturima nutarimo Lietuvą įjungti į Sovietų S-gą.

Kambarėlin įbėga rudo plauko žydelkaitė ir išsikviečia Sniečkų ir Pozdniakovą. Juos paseka Gedvila ir Paleckis. Atsiranda Dekanozovas, pasitariman kviečiamas Pakarklis.

Praslenka 10 minučių, visi grįžta patenkintais veidais. Pakarklis džiaugiasi, kad kalboje maža ištaisymų; kalbos teksto kampe violetiniu rašalu įbrėžta trys raidės „V.G.D. (ekanozovas? Aut.).

Nuo prezidiumo narių, ministerių, prezidento, Seimo atstovų veidų dingo susirūpinimo šešėlis: spektaklis įvyks pramatytu laiku ir tvarka.

V. Niunka gauna įsakymą — kas tris minutes spausti pertraukos baigmės skambutį.

Prieš išeinant scenon vaidinti, prezidiumas ir iš salės atėję L. Seimo deputatai išpampina alaus, krimsteli sūrio, pasijuokia iš salėje miegojusio Seimo atstovo Laucės. Pakarklis gydosi žalsvomis piliulėmis.

Po trečiojo skambučio graboriai išeina scenon. Salėje plojimas. Nerangiai pasikelia Adomauskas ir iš lapelio perskaito:

„Dabar eina antras darbų tvarkos punktas — Lietuvos Soc. Tarybų Respublikos įėjimas į Sovietų S-gą. Pranešimą šiuo klausimu padarys atstovas Pakarklis". (Plojimai, ovacijos).

Nedrąsiu žingsniu pajuda Pakarklis. Veide išsimuša ryškus raudonumas, kakta pasidengia smulkia rasele. Nepakeldamas akių nuo teksto, Pakarklis pradeda skaityti:

„L. Seimo atstovai! Šiandien Seimas priėmė didelės istorinės reikšmės deklaraciją. Toji deklaracija nustato Lietuvoje naują valstybės santvarką, santvarką, kurioje šalies šeimininkas yra pati liaudis. Šitoji santvarka — sovietinė santvarka! Lietuva pasidarė tarybų socialistine respublika.

„Dabar prieš mus kitas klausimas, jaudinąs visą mūsų liaudį, klausimas, nuo kurio išsprendimo priklauso Lietuvos likimas, jos ateitis, jos klestėjimas. Šis klausimas logiškai išplaukia iš Seimo tik ką priimtos deklaracijos apie Lietuvos valstybės santvarką..."

Patys pirmieji kalbos sakiniai kelia nuobodulį. Balsas neryškus, skaitymas monotoniškas. Seimo atstovai, publika norėtų delnais paskaldyti, bet kalbėtojas nedaro pauzių ir ūžia lyg, kuliamoji mašina.

Maž visa Pakarklio kalba — SSSR Konstitucijos paragrafų platus aiškinimas. Lyg riebiu slieku gaudydamas žuvis, Pakarklis saldžiai nupasakoja Sovietų S-gos santvarką, tarybinių respublikų teises, Sovietų S-gos respublikinę sudėtį; išsamiai paaiškina Tautų Sovieto ir Sąjungos Tarybos sudėtį ir t.t. ir t.t.

Toliau kalbėtojas sustoja ties SSSR žemės ūkio ir pramonės pajėgumu, kultūriniu ir medžiaginiu „pakilimu", atskirų tautų „klestėjimu ir pasidauginimu"... visa tai įvykę dėka išmintingos Stalino politikos...

Išjuodinęs Lietuvos nepriklausomybės gyvenimą, biauriausiais žodžiais išplūdęs kapitalistus, dvarininkus, bankininkus, smetonininkus ir eksploatatorius, Pakarklis sušuko:

„Šito daugiau nebus. Lietuvos liaudis, galingosios Raud. armijos padedama, drąsiai nuvertusi smetoniškųjų pavergėjų jungą, įsteigusi savo valstybėje sovietinę santvarką, pradeda naują iš tikrųjų nepriklausomą gyvenimą. Išlaisvintoji Lietuvos liaudis nori amžiams įtvirtinti savo laimėjimą, kad jokia jėga niekados negalėtų atimti iš jos tai, kas iškovota". (Plojimas).

Nepasibaigus delnų pykštelėjimui, Pakarklis toliau tęsia:

„...Vadinasi, sprendimas, kurį mes turime padaryti šią istorinę valandą, yra aiškus: Lietuvos Tarybų Soc. Respublika turi įeiti į lygiateisių tautų šeimą, į šeimą žydinčių Sovietų Socialistinių Respublikų..." (Ovacijos).

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

LIETUVOJE STEIGIAMI DIDIEJI KOLCHOZAI

Visoje Sovietų Rusijoje šiuo metu vykdomas didžiulis žemės ūkio pertvarkymas. Mat bolševikams jau beveik nuo pačios revoliucijos pradžios nesiseka tvarkyti žemės ūkį. Paskutiniu metu, kai galutinai paaiškėjo, kad kolchozų sistema neša vargą ir skurdą, sumanyta kita reforma — stambiųjų pramoninių žemės ūkių arba didžiųjų kolchozų kūrimas. Jau pereitais metais TSRS žemės ūkio ir kolchozų ministerijose buvo įvykdyti žymūs asmeniniai pakeitimai, pašalinti, o kartais net suimti, senieji žemės vadovai. Naujieji ėmė jungti kelius kolchozus į vieną. Taip Maskvos srityje iš 6.069 kolchozų palikta 1.570, kitaip tariant, iš kiekvienų 4-rių kolchozų buvo sukurtas vienas naujas. Panašiai padaryta Leningrado, Kolomensko, Uchtomsko, Jegorevsko, Zagorskio, Ramensko ir kituose rajonuose.

Prieš trejetą mėnesių Minske įvykęs komunistų partijos vadų suvažiavimas nutarė panašiu būdu pertvarkyti ir Gudijos kolchozus. Atrodė, kad Lietuvos kolchozai nebus bent tuo tarpu pajudinti, juo labiau, kad ne visa Lietuvos žemė sukolchozinta, o tačiau ..

Rošia naujus kadrus. Rugpiūčio mėnesį iš Maskvos grįžo apie 30 asmenų ekskursija. Ji susidėjo iš komunistų partijai atsidavusių komjaunuolių, kolchozų pirmūnų, pirmininkų, brigadininkų, traktorininkų, skaityklų vedėjų, propagandinkų ir vieno kito agronomo. Ekskursantai aplankė visą eilę sovietų stambiųjų kolchozų Pamaskvės, Uchtomsko, Vorošilovo, Ramensko rajonuose, Gorkuose. Tai nebuvo atsitiktina ekskursija, nes niekas iš Lietuvos, be partijos duoto uždavinio, į Rusiją nevažiuoja. „Ekskursantų" sąrašą sudarė komunistų partija ir neužmiršo pasiųsti čia kolonizuotų rusų atstovų (Aksenija Semenkovaitė, E. Pogodinas ir kt.). Grįžus jiems, pasipylė spaudoje ir per radiją, kaip iš didžiulio pagyrų maišo liaupsinimai sovietų stambiųjų kolchozų. Šie 30 ekskursantų — tai naujųjų kolchozų vadovai.

Propaganda ir literatūra. Iki šiol smulkiąją kolchozinę santvarką spaudoje ar kitu būdu gyrę bolševikų propagandininkai staiga pradėjo ją peikti: girdi, čia ir didžiulė biurokratija, ir laukų derlingumas menkas, ir gyvulininkystė neišvystyta, ir žemės ūkio mašinų stinga, ir žmonės neturtingai gyvena, ir trobų nėsą galima pasistatyti, na, žodžiu, tikras vargas ir skurdas. Išeitis betgi esanti didžiuose kolchozuose: reikią jungtis į didesnius kolchozus lygiai taip, kaip broliška didžiarusių respublika.

Lietuvos TSR valstybinė politinės literatūros leidykla išleido net 100.000 tiražu VKP (b) centro komiteto ir MK sekretoriaus drg. N.S. Chrusčiovo naują veikalą lietuvių kalba: „Dėl kolūkių ir MTS eilinių uždavinių ryšium su smulkiųjų žemės ūkio artelių sustambinimu". Ši Chrusčiovo knyga, kurios autorius praktiškai vadovauja naujai žemės ūkio sistemai Sovietų Sąjungoj, turi būti naujoji „evangelija" ir Lietuvos kolchozininkams.

Pakeistas žemės ūkio ministras. Maždaug tuo pačiu laiku Lietuvos TSR žemės ūkio ministerijoje buvo įvykdyti žymesni personaliniai pakeitimai. Pakeistas ir pats žemės ūkio ministras: naujuoju paskirtas lietuvišką pavardę (deja, gal tik pavardę) turįs Vladislovas Augustinaitis, sūnus Josifo. Šis Lietuvos rusintojas labai energingai ėmėsi naujų kolchozų statybos darbo. Iš Maskolijos atgabenta visa eilė naujų specialistų, kurie turį čia „palengvinti" kolchozų steigimo darbą.

Vėl „savanoriškai". Naujasis žemės ūkio ministras V. Augustinaitis pareiškė, kad ir naujųjų kolchozų, kaip ir senųjų, organizavimas turi būti vykdomas „savanoriškai". „Kolūkių susijungimo klausimas turi būti sprendžiamas kiekvieno sujungiamojo kolūkio narių susirinkime. Šiuose susirinkimuose turi dalyvauti ne mažiau kaip du trečdaliai visų kolūkio narių. Susirinkimo nutarimas kolūkio sustambinimo klausimu įsigalioja po to, kai jį peržiūri ir patvirtina rajono vykdomasis komitetas". Po to šaukiamas jau visų jungiamų kolchozų bendras susirinkimas, kurio nariai „vienbalsiai" nutaria dėtis į vieną kolchozą. Priimami įstatai pagal iš Maskvos atvežtus šablonus, išrenkamas kolchozo vardas pagal komunistų pasiūlytus pavyzdžius, patvirtinama partijos paskirtoji valdyba.

Darbas pradėtas nuo Šiaulių. Kolchozų sustambinimas Lietuvoje jau pradėtas. Ir pradėtas vykdyti nuo pačių geriausių žemių — Šiaulių apskrities ir srities. Tai padaryta sąmoningai. Viena, kad Šiaulių srityje jau beveik visiškai baigti mažųjų kolchozų steigimo darbai ir nemažiau kaip 93% visų ūkininkų yra įstoję į kolchozus. Antra, geresnėse žemėse, esant ir labai blogai tvarkai, vis dar gali kai kas užaugti. Taigi visiškai sąmoningai kolchozinimas nebuvo pradėtas nei nuo Zarasų, Švenčionių ar Alytaus smiltynių.

Kaip atrodo naujieji kolchozai. Tuo tarpu mes dar neturime pilno tokio kolchozo vaizdo, tačiau jau galime kai ką išsitarti, nes tokių kolchozų Lietuvoje yra. Štai neperseniai Pakruojo rajono „Pergalės" kolchozas buvo sujungtas su ten šalimais esančiu „Sakalo" kolchozu. Naujas kolchozas pavadintas „Pergalės" vardu ir turi dabar 1.402 ha žemės. Panašiai padaryta ir kitose vietose. Iš viso, Šiaulių srityje naujų didžiųjų kolchozų steigimas vykdomas smarkiu tempu. Padarius pirmuosius mėginimus čia, imta panašius bandymus daryti ir kitur, Aukštaitijoje. Taip Anykščių rajone iš 9 kolchozų sukurti du stambieji.

Senuose smulkiuose kolchozuose tebuvo sutelkta 250-300-500 ha žemės. Naujieji turėsią žymiai daugiau — nemažiau 1.500 ir iki 5.000 ha.

Vėl perstatys trobėsius. Nors Lietuvos žemė nebuvo dar visiškai sukolchozinta, tačiau daugelyje vietų jau buvo spėta pradėti statyti kolchoziniai (bendrieji) klojimai, klėtys, tvartai. Čia buvo sutelkta iš ūkininkų valstybės ir kolchozo labui atimti grūdai, javai, pašaras, žemės ūkio inventorius. Šie kolchozai turėjo virsti kaimais. Vienkiemiai jau buvo pradėti griauti, trobėsiai keliami į kolchozų centrus. Tačiau aplamai Lietuvos žmonės su statyba nesiskubino: niekas iš ūkininkų, kad ir labai smulkių, netekęs savo žemės, nenorėjo netekti ir gimtojo namelio, kuriame jis dar šiaip taip laikėsi. Į naujas kolchozų gyvenvietes išsikėlė daugiausia tik komunistų partijos aktyvistai. Tačiau šie dabar skaudžiai apgauti: jie, nespėję čia įsikurti, turės pamesti savo naująsias gyvenvietes ir keltis dar į kitas — stambiųjų kolchozų centrus.

Ar pajėgs greitu laiku bolševikai perkelti visus trobėsius į naujus centrus, šiandien dar sunku pasakyti. Greičiausia ne, nes tai padaryti nespėjo ir Rusijoje, kur jau kolchozai gyvena trečiąjį dešimtmetį. Tačiau, šia nauja žemės reforma, jie gali daug ką sugriauti.

Naujus kolchozus sutinka nenoriai. Naujieji kolchozai kilo ne iš Lietuvos žmonių valios. Jie kuriami vykdant naują sovietų žemės ūkio ekonominę politiką. Pačioje Rusijoje, ypač Ukrainoje, kur jau seniai palaužta ūkininko individualybė, dėl šios sistemos įvedimo kilo rimtų bruzdėjimų, net sukilimų. Ir Lietuvos žmonės, netgi komunistų vadovai, juos sutinka nenoriai. Mažesniame kolchoze, kuris mūsų žmonėms priminė stambesnį ūkį, buvo vis geriau: čia ir žmonės savesni, ir su administracija galima buvo geriau sugyventi, ir iš šalies kokią vištą, mažą galviją ar daržovę užsiauginti. Bolševikų pareigūnai spaudoje niekur nekalba apie asmeninius žemės sklypelius (iki 0,5 ha) naujuose kolchozuose, kuriuos valstiečiai turėjo mažuose kolchozuose. Atrodo, kad tokių sklypelių čia jie nebeturės. Ir kontrolė bus žymiai griežtesnė: sunkiau ką nors iš šalies užauginti, o dar sunkiau parduoti. Taigi mūsų žmonėms ši didžiulė reforma yra dar vienas skaudus smūgis.

Nenuostabu tad, kąd bolševikų pareigūnai ragina komunistų partiją „nuolat budėti naujų kolchozų statyboje". Dėl to reikią ir skubėti, kitaip, girdi, atsirasią daug sabotažininkų. Ypač reikšmingas momentas esąs pats perdavimas. Jau dabar „ministras" V. Augustinaitis įspėja dėl „galimo visuomeninio turto grobstymo ir iššvaistymo reiškinių".

Tikrieji naujų kolchozų tikslai. Kai kuriuose smulkiuose kolchozuose Rusijos ir Lietuvos žmonės buvo susikūrę šiek tiek pakenčiamą gyvenimą. Atidavus kad ir milžiniškas prievoles valstybei, jiems dar likdavo beveik pakankamai duonos. Kai kur rusams čia buvo sunkiau infiltruoti savo agentų, NKVD-istų ir kitų „aktyvistų", kurie sektų žmonių galvojimą. Vaikų ir jaunimo auklėjimas žymia dalimi buvo atliekamas šeimose. Taikos, o ypač karo metu, toki kolchozai galėjo būti netgi pavojingi sovietinei santvarkai. Tiesa, kad jie ekonomiškai buvo priimtinesni patiems kolchozininkams, bet taip pat tiesa, kad mažesnis žmonių skaičius kolchoze lengvai galėdavo susitarti ir kai ką nuslėpti nuo valstybės akių. Tas jau tikrai nebus įmanoma padaryti dideliame kolchoze.

Sovietų Sąjunga labai energingai ruošiasi karui. Ji stengiasi patikrinti komunistinei vyriausybei ir jos vadovams grūdų aruodą ir ypatingai galimai saugesnį užnugarį. Štai kodėl vykdoma nauja žemės reforma.

LIETUVOS OKUPACIJOS SUKAKTĮ ŠVENTĖ

Okupuotosios Lietuvos valdovai buvo suplanavę atžymėti Lietuvos okupavimo lo metų sukaktį masinėmis vaikštynėmis, šokiais, dainom ir kitokiais dalykais. Iškilmių centras buvo Vilniuje, liepos 21 d.

Ta proga komunistų partijos buvo įsakyta papuošti miestą, įmones ir įstaigas. Svarbiausią papuošalą sudarė visokie bolševikų veikėjų biustai, tarp kurių daugiausia tėvelio, mokytojo ir t.t. Pasak bolševikų spaudos, tokių „samovarų" buvo pristatyta visose Lietuvos miestų, miestelių gatvėse ir net kolchozuose. Tokio didelio kiekio „meno kūrinių" vietos skulptoriai neįstengė nudrėbti, del to tie „samovarai" buvo stvežti iš „broliškųjų respublikų."

Vilniuje į eiseną buvo suvaryta apie 100.000 žmonių. Organizacijos ir įmonės turėjo nešti visokius komunistinius šūkius, kurie nuo okupacijos pradžios tik tiek skyrėsi, kad dažniau buvo minimas Stalinas.

Liepos 22 d. buvo dainų šventė. Iš užplanuotų ir ruoštų 40.000 šokėjų ir dainininkų atvyko, kaip skelbia bolševikų spauda, apie 25.000. Dainų šventei jau buvo ruošiamasi daugiau kaip 2 metus. Repertuaras beveik grynai rusiškos muzikos pavyzdžiais sukurtos dainos. Dainų diena buvo naujai įrengtame Vilniaus miesto stadione. Atidarė Paleckis. Jungtiniam chorui vadovavo Stalino premijos laureatas B. Dvarionas. Pirmasis dalykas, kurį sudainavo, buvo naujasis TSRS himnas. Dvarioną pakeitė kitas stalininis laureatas — J. Švedas, dirigavęs jo parašytai kantatai LTSR dešimtmečio garbei. Vėliau sekė atskirai vyrų, moterų, vaikų ir mišrių chorų pasirodymai, išpildę 35 bolševikines dainas. Daugumas dainų buvo maskoliškos.

Iškankinti Lietuvos žmonės jau seniai šoka pagal Maskvos bizūną. Tačiau šiuo kartu jie tame pačiame stadione turėjo pašokti maskoliškos publikos garbei jau rusiškus šokius, atmieštus lietuviškais. Šoko dar latviškus, estiškus, gudiškus šokius. Būta ir naujų „lietuviškų" šokių, iš kurių pažymėtinas „Kolchozo pirmininkas". Didžiausią susidomėjimą sukėlęs betgi lietuviškas „Oželis".

Ši šventė, kaip ir visi kiti bolševikų parengimai, turėjo dvi pusės: viešąją — aikštėse ir uždarą — Lietuvos žmonių širdyse. Mūsų žmonėms liepos 21-oji buvo Lietuvos pavergimo, baisaus teroro, žmogaus teisių atėmimo ir visiško lietuvio degradavimo juodoji diena.

RUDENS

APUOKAS jau perinamas. Bobutė pranašauja, kad spalių mėn. išriedės. Parapijų, kaimų ir vienkiemių korespondentai kviečiami atsiliepti su rudens kūryba apie esamą vietos politinę padėtį, „ambasadorių" veiklą, bulviakasio piknikus ir kitus vertus dėmesio įvykius.

Šis numeris bus žymiai padidintas.

Korespondencijas ir užsakymus prašoma siųsti peryklon — APUOKAS, 38, Melville Rd., Coventry. Šio numerio kaina — 3 sixpenai. Platintojams nuolaida.

Ir jums yra galimas

IŠVAŽIAVIMAS Į KANADĄ

jeigu turite darbo ir buto garantijas. Jas parūpina teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos ir Europos universitetuose.

Jonas Juškaitis,
108 St. George Street,
Toronto 5, Ontario, Canada.

Sakinys nebuvo užbaigtas, jį nutraukė ovacijos. Keliais sakiniais nupasakojęs Sovietų S-gos „geradiejystes" Lietuvai, suminėjęs „dovanas ir perleidimus", išreiškęs padėką už išvadavimą, kalbą skaityti baigė šiais žodžiais:

„Nėra daugiau dirbtinių barjerų, kliūčių tarp Lietuvos Tarybų Soc. Respublikos ir SSSR...

„Lietuvos liaudis jau pasisakė, liaudis reikalauja, kad Lietuvos Tarybų Soc. R-ka įstotų į didžiąją nenugalimąją Sovietų Soc. Respublikų S-gą, kur kiekvienai tautai užtikrintas visų jos medžiaginių ir dvasinių jėgų išsivystymas, kur visos tautos tvarkingai ir sutartinai gyvena, kurdamos šviesią komunistinę visuomenę.

„...Šiandien mes turime išspręsti istorinį klausimą: Tarybų Lietuvos įstojimą į Sovietų S-gą. Šito didžiojo sprendimo laukia visa šalis, visa liaudis, pabudusi naujam laimingam gyvenimui".

Pagarbinęs Sąjungą, Partiją ir „išmintingąjį" vadą, Pakarklis žemai nusilenkia, delnu nubraukia prakaitą ir grįžta į savo vietą:

Gedvila: „Dėl atstovo Pakarklio padaryto pranešimo žodis priklauso atstovui Petrui Cvirkai".

Statistai niekad didelių rolių neturi. Jie papildo scenoje reikiamą žmonių skaičių. Nedidelius vaidmenis turėjo ir L. Seimo atstovai: dalis gavo išeiti scenon, kiti turėjo sėdėti, ploti ir kelti rankas.

P. Cvirka tribūnon įžengia didingoj pozoj: dešinioji ranka įmaukta kelnių kišenėn; ant kaklo, paausių svyra nekirptų plaukų kudlos, veide dirbtina šypsenos grimasa. Kalbą pradeda tvirtai įsikabinęs stalelio briaunų:

„Liaudies atstovai! Pačią pirmąją dieną, kai tik Lietuvos liaudis, padedant herojiškai Raud. armijai, nubloškė nuo savo kūno siurbėlišką smetoninės priespaudos, paniekinimo ir darbo žmonių išnaudotojų valdymą, iš plačiausių Lietuvos dirbančiųjų masių pakilo nepaprasta džiaugsmo ir dėkingumo banga Sovietų S-gai, jos išmintingai, taikingai politikai, nešančiai tautoms išsilaisvinimą".

Kalbos stilius ir logika bolševikinė. Nepriklausomybės metu tebuvę kapitalistai, imperialistai, šnipai, pavergėjai, siurbėlės ir cenzoriai. Lietuva, kaipo maža valstybė, negalinti pasilikti imperialistų žaisleliu. Ji turinti įeiti į galingą Sovietų Respublikų S-gą.

Pakišęs keletą „laimingo" sovietų tautų gyvenimo pavyzdžių, Cvirka kalbą užbaigė:

„Lietuvos soc. sovietinė respublika visiško savo saugumo, visiško savo tautinės kultūros klestėjimo tegali susilaukti tik įėjus į bendrą laisvųjų Sovietų Soc. Respublikų S-gą. Tegyvuoja Sovietų Lietuva — naujas lygiateisis Sovietų Soc. Respublikų narys".

Gedvila: „Žodis priklauso atstovui Liudui Girai".

L. Gira publikai prisistato iškeldamas kumštį. L. Giros rolė ilgesnė, atmiešta kupletais. Iš barzda apšepusios burnos pilasi biauriausias jovalas, kuriuo springsta ir pats kalbėtojas. Lietuvos nepriklausomybę dergė taip, kaip niekas dar nebuvo girdėjęs.

Vienoje kalbos vietoje vištgaidžio balsu sušuko:

„...O gal mes turėjome bent laisvę savo krašto viduje, gal mūsų darbo liaudis galėjo nepriklausomai, savarankiškai kurtis ir rūpintis tautine savo kultūra? Dėja, nė to nebuvo. Mūsų tėvynėje darbo liaudis turėjo tik tą laisvę: sukandusi lūpas kentėti, laisvę būti išnaudojama savo pačių lietuvišųjų ponų ir lietuviškuoju botagu mušama".

„...Taip, nepriklausomi buvo ir laisvę nepriklausomoj Lietuvoj turėjo tie, kurių adresu tenka pasakyti: (L. Gira pakraipė barzdą ir pradėjo deklamaciją):

„Jums rūpėjo savi tik bizneliai,
Jums rūpėjo garbė tik sava,
Kad prieš jus paklupdyta ant kelių
Jums vergautų visa Lietuva".

Po nevykusio ketureilio „deklamacijos", seka Sovietų S-gos liaupsinimas. Pabaigoje L. Gira rėkte išrėkė:

„Piliečiai atstovai! Mūsų vieningas ir ryžtingas nutarimas neatidėliojamai prisidėti prie laisvųjų ir aukštai kultūringų Socialistinių Sovietų Respublikų S-gos tepasukie mūsų krašto gyvenimą į visai naujas vėžes, į naują šviesų ir laisvą gyvenimą plačioje sovietinių tautų šeimoje..."

Į pabaigą Gira pavargo, ėmė dusti, nebesusigaudyti tekste, praleidinėti žodžius. Viršun iškėlęs abi rankas, Gira nuolankiu balsu kreipėsi į publiką:

„Leiskit man baigti savo žodį šiais revoliucinio įkvėpimo padiktuotais vieno jauno mūsų poezijos darbuotojo žodžiais:

„Mes Lietuvą gražią mylim,
Bet ne tą, kuri buvo seniau.
Ne Lietuvą vergiškai tylią,
Bet tą, kurios nori minia!
Tad žygiuok Lietuva tarybų,
savo vėliavą nešk pirmyn.
Kai žvaigždė penkiakampė žiba,
Tik sovietai pasauly pirmi!"

Cirko publika ploja. L. Gira iškelia kumštį, linksi, šypsosi; Prezidento ložėje sėdintiems siunčia „pabučiavimus", mikliai susirenka pabirusius kalbos lapelius ir grįžta salėn.

(Bus daugiau)

ATOSTOGAS PRALEISTI PATARTINA BLACKPOOLYJE

Maistas ir nakvynė dienai dvylika ir pusė šilingo. Būtina iš anksto užsisakyti.

Kreiptis adresu:

L. Živatkauskas, 62, Holmfield Road, Blackpool, N.S.

I TAMSĖJANČIĄ BALTIJĄ

A. VILAINIS

A. Vilainis yra gabus Lietuvos gamtos vaizduotojas. Jo reportažuose gamtos vaizdai įdomūs ir spalvingi. Vargu ar yra Lietuvoje įžymesnė vietovė, kurios jis nebūtų aplankęs ir savo miklia plunksna nepavaizdavęs. Amerikoje atsidūręs jis savo reportažus pradėjo lesiti atskirais sąsiuviniais. Dedamasis reportažas apie išvyką su žvejais į jūrą, yra paimtas iš vieno, ką tik išleisto jo kūrinių sąsiuvinio.

* * *

Piktai plakasi vilnys į uosto molus. Prie kranto stovi kuteriai, burlaiviai. Mirksta, siūbuoja valtys. Ir kas bepažintų senąjį Šventosios žvejų kaimą. Čia smėlėtose Šventosios upės žiotyse išsaugo naujas miestas. Jau gali įplaukti ir laivai. Miesto namai raudoni, išsisklaidę. Gatvės plačios. Prie jų užvesti sodai ir daržai. Iš žuvų džiovyklos fabriko veržiasi dūmai. Prie džiūstančių tinklų triūsia seniai, moterys, klykauja, žaidžia vaikai.

Pamažu artėja vakaras. Žvejai ruošiasi plaukti į jūrą. Į kuterius, į burlaivius nešami tinklai ir įrankiai. Saulėlydžio metu verkia kuterio sirena. Skubame ir mes; pirmą kartą savo gyvenime išplauksime į jūrą. Burlaiviai išskečia bures ir, vienas po kito, tolinasi nuo kranto. Sudejuoja ir mūsų kuterio sirena. Plaukiame į tamsėjančią jūrą.

Mūsų kuteryje sėdi aštuonetas tvirtų vyrų — žvejų. Jų kaktose matosi raukšlės; veidai rudi, audrų ir vėjo užgrudinti vyrai sėdi tylūs ir rūko pypkes.

Jų tarpe sėdi ir senis per septyniasdešimt metų. Ir jo rūksta didelė porceliano pypkė. Jis pasikeičia vienu kitu žodžiu su žvejais ir išsiima karčiosios bonką. Ji apeina visus, neap-

MASTYMAI APIE ATOMA

(Tęsinys iš pereitojo numerio)

Yra 92 rūšys atomų, kurie skiriasi dydžiu, svoriu ir konstrukcija. Sunku ir įsivaizduoti kiek galima gauti skirtingų medžiagų su skirtingomis savybėmis įvairiai jungiant šias 92 tomų rūšis. Pavyzdžiui sujungę du atomusu ahydrogen'o (vandenilio), kuris dega, su vien atomu oxygeno (deguonies), kuris palaiko degimą — gausim vandens molekulę, kuri... ugnį gesina. O prijungus dar vieną deguonies atomą — jau gausim vandenilio peroxydą (dvideginį), kuriuo juodaplaukė, išplovusi savo plaukus... taps blondine!...

Bet ir branduolys nėra vienalytis. Jis sudarytas iš teigiama elektra krautų dalelių — protonų ir visai elektra neįkrautų — neutronų. Protonai ir neutronai yra beveik vienodo svorio. Na, mėgstantiems visišką tikslumą, reikėtų pasakyti, kad neutronai vis dėlto yra trupučiuką sunkesni už protonus. Protonų ir elektronų skaičius atome yra visada vienodas ir jie krauti vienodu kiekiu elektros tik, kaip minėta, protonai teigiama, o elektronai neigiama. Todėl pats atomas elektriškai yra neutralus. Neutronų skaičius branduoly gali buti įvairus, bet jie, kaip žinom, elektriškai yra neutralūs, todėl ir atomo elektrinio apkrovimo tvarkos nepakeičia.

Kadangi visi protonai yra krauti teigiama elektra, tai jie vienas kito „nepakenčia" t.y. stumia kits kitą nuo savęs ir stengiasi branduolį sudraskyti (na, čia nieko nuostabaus, nes ir moteris juk nepakenčia kitos moters, lygiai taip pat apsirengusios kaip ir ji!) bet kažkokia dar stipresnė paslaptinga jėga laiko juos sukausčiusi. Negalėdami ištrūkti — jie vistiek nenurimsta ir po truputį vis juda ir kruta branduoly. Tik tam tikram protonų ir neutronų santykiui esant branduolys būna ramus.

Elektroną atplėšti nuo branduolio („apnuoginti" branduolį) ne sunku, bet stiprių jėgų sukaustytą branduolį perskelti — yra nepaprastai sunkus uždavinys. Bet mokslininkai tol nenurimo, kol sugalvojo labai mandrius aparatus (cyklotronus, van der Graf generatorius ir tt), kuriais ėmė „šaudyti" į atomo branduolį ir įstengė jį „peršauti" — suskaldyti. Žinoma, jie čia nenaudoja nei pistoleto, nei kulkosvaidžio nei patrankos šovinių, bet „bombarduoja" branduolį tokiais keistais padarais kaip deuteronais, alfadalelemis, protonais, o ypač neutronais. Bet branduolį „peršaus" tik tas neutronas, kuris lekia tinkamu greičiu, t.y. nei per greit nei per lėtai. Kai tik neutronas „įsminga" į atomo branduolį — atomo galybė baigta: jo branduolį rišančios jėgos nusilpsta ir jis skyla į dvi ar daugiau dalis, kurios lekia baisiu greičiu ir yra labai radioaktyvios. Tuo būdu išsilaisvina milžiniška, čia „kalinta", energija, o kartu atsipalaiduoja keli neutronai, kurie savo keliu gali „šauti" į kaimyninių atomų branduolius, iš kurių vėl išlekia nauji neutronai ir smigs į gretimus branduolius ir tt. ir šis procesas yra pavadintas grandinės reakcija (panašią grandininę reakciją gali stebėti kiekvienas pypkorius: įbrėžus degtuką jis užsidega tik vienoj vietelėj, iš kurios degimas plečiasi į visas puses ir, pagaliau, užsiliepsnoja visa degtuko galvutė). Taip bilijonai ir trilijonai atomų branduolių suskaldomi nepaprastai trumpu laiku ir gaunasi... atominės bombos sprogimo pasėkmės.

Mokslininkai jau nuo seniai suko galvas, kaip ta mūsų miela saulutė šviečia ir šildo jau milijonus metų ir ne tik neatvėsta ir neužgęsta bet, sakoma, net karštesnė darosi? Ir tik supratus atomų skilimo procesą — galima išaiškinti šią paslaptį ir net pranašauti, kad ji mums (tikriau mūsų ainiams!) švies ir šildys dar keletą bilijonų metų jei... nepasidarys per karšta ir visko neiškepins! Tada jau bus tikras pragaras žemėj. Profesorius Bethe saulės klausimą aiškina pasakiškai: saulėj esą milžiniški kiekiai hydrogeno, kurio branduoliai — protonai „bombarduoja" anglies atomus ir paverčia juos į truputį pakeistus anglies atomus kurie vėl „bombarduojami" protonų. Šio antrojo „bombardavimo" pasėkoj gaunasi kiek pakeisti nitrogeno atomai. Dar po dviejų „bombardavimų" gaunasi pirmykščiai anglies atomai ir heliumo atomai. Anglies ir nitrogeno atomai lieka nepakitę — jie tėra šio komplikuoto proceso tarpininkai — tik padeda atlikti šį sudėtinga hydrogeno pavertimą į heliumą vyksmą kurio metu pasigamina milžiniška energija, kuri spinduliuoja nuo saulės paviršiaus šviesos ir šilimos pavidalu.

Nežinau ar skaitytojui šis aiškinimas bus suprantamas ir įtikinantis, bet man tai nuo jo sukasi galva.

RADIOAKTYVUMAS

Jau senai žinoma, kad kai kurie sunkieji elementai skleidžia savotiškus, nematomus, spindulius — radijuoja ir jie buvo pavadinti radioaktyviais elementais, pav., uranas, radiumas, plutonijus ir kt. Radioaktyvumo priežastimi yra savaimingas atomo banduolio suirimas ir išskyrimas savotiškų elektra krautų dalelių. Yra trijų rūšių spinduliavimas: 1) Labai greit judančios teigiama elektra krautos dalelės vad. alfa spinduliai, kuriuos sulaiko net plono popieriaus lapas, 2) Labai greit lekiančios, paprastai neigiama elektra krautos dalelės, vad. beta spinduliai, kurie gali prasiveržti net per keleto milimetrų storumo aliuminijaus plokštelę ir 3) Labai trumpos elektromagnetinės bangos — gamma spinduliai, turį stiprią prasiveržimo galią. Ne visi radioaktyvūs elementai išskiria visus tris čia minėtus spindulius: vieni išskiria, pav., alfa spindulius, kiti alfa ir beta, dar kiti visus tris ir tt.

Kad kaž kas darosi radioaktyviose medžiagose, galima spręsti jau iš to, jog jų temperatūra yra visada aukštesnė, kaip aplinkos. Apskaičiuota, kad vienas gramas radioaktyvios medžiagos per vieną valandą išskiria 100 kalorijų šilimos.

Įvairių radioaktyvių elementų branduolių irimo (t.y. radioaktyvumo) amžius yra skirtingas. Šį laiką nusistatyta matuoti puse amžiaus, t.y. laiku, per kurį pusė radioaktyvaus elemento atomo branduolių suira. Šis amžius gali būti nuo vienos milijoninės sekundės dalies iki tūkstančių milijonų metų! Pasibaigus radioaktyvumui — elementai virsta švinu. **K. Valteris**

(Bus daugiau)

LIETUVIAI SVETUR

BELGIJOS LIETUVIŲ VEIKLA

Briuselyje, rugsėjo 10 d. Belgijos lietuviai turėjo suvažiavimą ir Tautos Šventės minėjimą. Pamaldas atlaikė ir momentui pritaikytą pamokslą pasakė Tėvas Ambrozijus. Ta proga jis ir atsisveikino su Belgijos lietuviais, nes šiomis dienomis išvyksta į Kanadą. Pamaldos baigtos Tautos Himnu.

Po pamaldų centrinės Briuselio apylinkės pirm. p. Paužuolis atidarė Tautos Šventės minėjmą. Paskaitą skaitė p. Viktoras Bulkaitis.

Suvažiavimui pirmininkauti buvo pakviestas CV narys ir Liežo apyl. pirm. p. Sekmokas, o sekretoriauti Lukošiūnas. „Gimtosios Šalies" administratorius p. Banevičius pranešė, kad paskutinį trimetį laikraštis duoda nuostolį ir „Sėjos" draugija nuo spalių 1 d. jo neleis. „Sėjos" atstovas kun. Danauskas pranešė, kad draugija likviduojama, indėlininkams bus išmokėti pajai ir, apmokėjus visas sąskaitas, pelnas perduotas CV naudoti kultūriniams reikalams. Nutarta pavesti CV susitarti su redaktorium kun. Dėdinu ir laikraštį, kaip žinių biuletenį, leisti toliau.

CV sekretorius — reikalų vedėjas Tėvas Aranauskas pranešė, kad iš VLIKo yra raginama sudaryti krašto tarybą. Nutarta jos nerinkti, o tas pareigas pavesti visuotiniems suvažiavimams.

Ilgai diskutuota dėl nario mokesčio ir aukų Tautos Fondui. Įstatuose numatyta nario mokestis po 10, — fr. mėn., bet 1948 ir 1949 m. buvo rinkta tik po 30, — fr. metams ir tai nedaug kas jį mokėjo. Nutarta ir šiais metais rinkti tik po 30, — fr. metams.

Iki šiol Tautos Fondui buvo renkamos aukos 1 kartą per metus apie vasario 16. Dabar iš VLIKo gauti raginimai apsidėti metiniu mokesčiu po pusantro JAV dol. Belgijos lietuviai nori kaip galima greičiau išvykti ir dėl to jų skaičius smarkiai mažėja. Nario mokestį šiemet užsimokėjo tik 30 lietuvių, o už „Gimt. Šalies" paskutinį ketvirtį — 70. Tad iš visų surinkti TF įnašus neįmanoma. Šis klausimas paliktas CV nuožiūrai.

Tėvas Aranauskas pranešė, kad CV rūpinosi emigracijos reikalais, bet rezultatai vis menki. Per Lietuvos gen. konsulą Kanadoje užvestas naujas susirašinėjimas su aukso kasyklomis. Pavieniui ir savais pinigais galima rūpintis emigruoti N. Zelandijon. Bet daugiausiai iš Belgijos „emigruojama" atgal Vokietijon. Tačiau šis kelias paskutiniu laiku yra labai pasunkėjęs.

Visuotinį metinį suvažiavimą pavesta CV sušaukti gruodžio 3 d. Lieže — Tilleur, kuriame visi bendruomenės nariai turės sprendžiamąjį balsą, nes lietuvių skaičiui labai sumažėjus, nebėra tikslo rinkti atstovus.

* * *

Lietuviškos pamaldos. Po 2,½ mėn. pertraukos Lieže-Tilleur spalių 1 d. vėl prasidės lietuviškos pamaldos, kurias laikys kun. Dėdinas.

S. Paulauskas

LIETUVIŲ GARBĖS LENTA PRIE ARGENTINOS IŠLAISVINTOJO NAMŲ

Šie metai Argentinoje vadinami Argentinos išlaisvintojo Gen. San Martin'o metais, nes šiais metais sukanka lygiai šimtas metų nuo jo mirties. Argentiniečiai įvairiais būdais stengiasi išreikšti pagarbą šiam didvyriui; neatsilieka ir lietuviai, nes šiandieną, kada neturime Tėvynės, Argentina tapo mūsų laikina tėvynė ir lygiai mus glaudžia kaip ir argentiniečius. Ta proga Lietuvai Išlaisvinti Centras nutarė prie Gen. San Martin'o namų įrengti lietuvių garbės lentą ir pradėjo rinkti aukas savųjų tarpe. Aukos labai gausiai plaukia ir reikia manyti, kad greitu laiku reikiama suma bus surinkta.

Buenos Aires, 50.8.29. **L. Kančauskas**

* * *

Prancūzijos lietuviai emigruoja. Šiomis dienomis Prancūziją apleido B. Butkus su šeima (išvyko į Australiją). Netrukus išvyks V. Skirka su šeima, vyksta į Australiją. Spalių mėn. Paryžių apleis inž. J. Bulota, kuris vyksta į Kanadą. Rugsėjo 3 d. atsisveikino su Paryžiaus lietuviais Dr. Tėvas A. Liuima, S.J. Jis išvyko į Gregoriano Universitetą Romon. Tėvas Liuima su pagyrimu birželio mėn. apgynė disertaciją.

Skursta lietuviai menininkai Paryžiuje. Jau kelinti metai kaip Paryžiuje sunkiai verčiasi prof. A. Galdikas ir jo žmona. Ligi šiol BALFas padėjo p. Galdikui, bet, žinoma, jis negali reguliariai p. Galdikus šelpti.

Ir V. Kasiulis skursta Paryžiuje, bet kaip jaunesnio amžiaus, jis savo vargą ir skurdą su šeima lengviau pakelia. Tačiau jo būklė labai sunki. Ir jis reikalingas paramos, kol tvirčiau ant kojų atsistos.

Paryžiun atvyksta skulptorius Antanas Mončys studijų pagilinti, aštuoniems mėnesiams. Jis gavo stipendiją.

Vėliausiomis žiniomis, Austrijoje šiuo laiku dar yra 335 lietuviai. Iš šio skaičiaus: vaikų — 96, senelių — 58, ligonių — 36, našlaičių — 23, be DP teisių — 130. Stovyklose gyvena 167 ir 168 privačiai.

B. Brazdžionis, poetas ir vaikų žurnalo „Eglutė" redaktorius, iki šiol gyvenęs Lawrence, persikėlė į Bostoną. Ten jis gavo darbo lietpalčių fabrike. Dirba naktimis.

Šiais metais gegužės gale IRO globojo 37.498 Baltijo kraštų tremtinius. Jų tarpe buvo: 8.004 lietuviai, 23.809 latviai ir 5.685 estai. IRO įstaigose įsiregistravusių, bet neglobojamų tremtinių buvo: 4.128 lietuviai, 8.827 latviai ir 2.725 estai. Iš Lietuvos kilusių žmonių pernai repatrijavo 10, o šiemet tik vienas. Šimet naujų IRO globai žmonių atsirado: 2.219 lietuvių, 3.308 latvai ir 2.012 estų.

Per 10.000 lietuvių Vokietijoj. PLB Vokietijos krašto valdybos žiniomis, rugpiūčio pradžioje vak. Vokietijoje gyveno 10.207 lietuvių. Iš šio skaičiaus 6.477 amerikiečių ir 503 prancūzų zonoje.

Dingo beemigruojąs lietuvis. „Tremties" žiniomis, iš Bremeno-Grohno pereinamosios stovyklose dingo Mykolas Vyšniauskas. Jis be jokių kliūčių galėjo išvykti į JAV.

P. Dikienė, atvykusi iš Urugvajaus, Buenos Airese atidarė foto studiją.

V. Macaitis ir S. Rakauskas nupirko Vanago ir Šulnio kėdžių dirbtuvę Buenos Airese. Firmą pavadino nauju vardu „Dubysa."

---

lenkia nė mūsų. Šį kartą ir mes nedrįstame atsisakyti. Visą laiką žiūrim į senio veidą. Jo plaukai žili, šiukštūs, druskiniai. Akys giliai įdubusios. Jos dar šviečia keista šviesa. Jo rūbai seni, sunešioti. Krūtinėje blizga prikibę žuvies žvynai. Jis išgeria dar vieną grukšnį degtinės; sako, lengviau. Šis tylus žvejys po to prabyla į mus.

— Ar jūs nebijote plaukti į jūrą? Sakykite vaikai, ar neverksite kai užklups audra.

— Ne! Nebijome plaukti su jūros vilkais — žvejais.

Seniui tai patinka. Jis šypsosi.

— Taip, žvejai... Tikri žvejai nebijo audros. Jie daugiausia ir miršta jūroje.

Mes žinome, kad mūsų pasakytieji žodžiai skiriasinuo jausmo. Mes kitaip išgyvename. Matėme, kaip kuteris atsiplėšė nuo uosto krantinės. Tamsėjančioj jūroj nyko burlaiviai ir kuteriai. Raudoni uosto namai mažėja ir virsta taškais. Tuoj išnyks ir žemė iš mūsų akiračio.

— Jūra šiandien rami, — sako senasis žvejys.

Mums atrodo ji pikta. Jos vilnys pasišiaušusios. Braška kuterio burės. Jis supasi ir vilnys mus mėto kaip skiedrą. Senasis žvejys dar gurkšniu suvilgo savo liežuvį, gomurį ir kalba:

— Mano tėvų tėvai buvo žvejai. Ar jūs matėte mūsų sodžiaus kapines ant smėlėtos kalvos? Ten stovi pastatyti geležiniai, akmeniniai kryžiai. Jie stovi mūsų tėvų tėvams ir seneliams atminti. Tačiau jų palaikų, jų kaulų jūs ten nerasite. Juos visus prarijo pikta ir audringa jūra.

Jūroje jau pati prieblanda. Ji juda, siūbuoja, kaip prasivėrusios žemės gelmės. Ir dangus pilkas. Dar tik viena vakarinė žvaigždė teužtekėjo. Toje aplinkoje ir seno žvejo žodžiai daro gilaus įspūdžio.

— Aš ir šiandien atsimenu, kaip žuvo mano tėvas. Tada aš buvau mažas berniukas. Kai tėvas buvo išplaukęs į jūrą, naktį kilo baisi audra. Motina mane prikėlė ir paklupdė šalia savęs. Prie žvejų patrono degė stora vaškinė žvakė. Išklūpojom visą naktį iki ryto, kol nutilo audra. Saulėtekio metu pradėjo grįžti žvejų valtys. Tėvo nebuvo. Išlaukėme iki vakaro. Jis negrįžo. Tada motina norėjo visai pabėgti iš žvejų kaimo. Ji kalbėjo, kad neleis man būti žveju. Aš visuomet palydėdavau išplaukiančius žvejus ir pasitikdavau grįžtančius. Žvejai man plodavo per petį ir sakydavo, kad aš būsiu žvejys. Taip aš buvau gimęs žveju ir jūrininku.

Mūsų kuteris išnyko tamsioje jūroje kaip taškas. Senis, suvilgydamas liežuvį, vis pasakojo savo gyvenimo istoriją. Pirmą kartą kaip žvejys išplaukė į jūras keturiolikos metų. Jūra jam nebuvo pavydi. Jo valtis visada grįždavo sunki ir perkrauta. Žvejodamas matydavo praplaukiančius didelius laivus. Tie milžinai suviliojo jo jauną širdį ir jis įstojo į prekybinį laivyną.

— Aš didžiavausi kai pirmą kartą praplaukiau pro Kategatą ir Skageraką. Mano širdis buvo pilna džiaugsmo, kai aš pamačiau Gerosios Vilties kyšulį ir mūsų laivas plaukė Norvegijos fiordais. Tai buvo tik pradžia. Paskui ilgai plaukiojom Atlanto vandenyne. Keletą kartų perplaukėm Ramųjį vandenyną ir pusiaują. Daug kartų apjuosėme žemę. Pamatėme daug kraštų ir žmonių. Žemė mums pasidarė, kaip mažas žvejų sodas. Tada mano išdidžioje krūtinėje tilpo visas pasaulis. O kiek buvo išgerta degtinės ir vyno. Kokios puikios moterys buvo mūsų glėbyje.

Septyniasdešimties metų senis linksmai nusišypsojo. Jis atsiduso, jo akys blizgėjo. Senų prisiminimų laimei jis vėl išgėrė gurkšnį degtinės. Mūs kuteris vis plaukė ir plaukė. Jis jau buvo nuplaukęs daug jūrmylių. Tylus žvejys norėjo mums jauniems išsikalbėti.

— Baisios audros išbandė mus. Plati giltinė iškildavo iš gelmių prieš mūsų akis. Matėme, kaip skendo laivai. Sunku buvo, kai bangos rijo gyvus žmonės. Atlante aš pats tris dienas plūduriavau ant vandens. Tai buvo ne trys dienos, o visa amžinybė. Tada sekundės virsta mėnesiais, metais. Koks šiurpas teko išgyventi, kai susitikome ledo kalnus. Aš ir dabar nežinau, ar jie praslinko pro mus ar mes pabėgome nuo jų.

Jo bonkoje baigėsi karčioji, bet kalba nebuvo baigta.

Retai besurasdavom žodžių ką jam pasakyti ir paklausti. Mes klausėme ir kartas nuo karto pažvelgdavom į jūras. Jau nebebuvo matyti nė vieno burlaivio nei vieno kuterio. Jie buvo išsisklaidę plačioje jūroje. Senis žvejys nors pavargo, bet savo pasakojimą mums dėsto su džiaugsmu.

PASLAPINGTAS MOKSLAS

Prisiskaitė knygų
Šitas keistas vyras,
Kaip mankština kūną
Indijos fakirai.

Savo kojos pirštą
Dantimis pasiekus,
Tūkstančiai pratimų
Dar iškęsti lieka.

Duoda jis banknotą
Mūsų Adomėnui,
Kad atliktų senis
Numerį nors vieną.

O tas mūsų plikis,
Va, ką sugalvojo.
Kanda jis į pirštą.
Tik ne savo kojos...

IŠ MŪSU GYVENIMO

REIKIA SUSIMASTYTI IR ATBUSTI

Nors rugsėjo 17 d. oras Bradfordo apylinkėje buvo lietingas, bet entuziastų netrūko, kurie dalyvavo pamaldose ir Tautos šventės minėjime. Minėjimas įvyko kuklioj salėj. Minėjimą pradėjo Bradfordo I sk. pirm. Pivoriūnas. Momentui pritaikytą paskaitą skaitė p. Žmuidzinas. Paminėjęs mūsų tautos praeitį, jos kovas ir kančias, kvietė susimąstyti ir atbusti, praverti akis ir visomis jėgomis dėtis į Tėvynės išlaisvinimo darbą. Praeities karžygių kovos ir dabartinių brolių partizanų išlietas kraujas dėl laisvės, mus įpareigoja. Mes turime kultūrėti, žengti pirmyn, kovoti iki pergalės.

B. Brazdžionis paskaitė savo kūrinėlį „O, Tėvyne". Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

Netrukus skyrius rengia vaidinimą, kuriuo rūpinasi meno mėgėjų sekcija. Netrukus įvyks metinis narių susirinkimas. Skyrius įsigijo raš. mašinėlę, rotatorių, padeda nariams patarimais.

Bradfordo lietuvių choras šiuo metu negausus. Choru reiktų susirūpinti, nes lietuviai pasiilgę dainos. Daina ramina mūs širdis, o giesmės sielai suteikia stiprybės. Skyrius kviečia į chorą visus, kas turi balsą, ir teikia jiems lengvatų, kurių gali suteikti. **Balys Svalia**

SPORTO SĄJOS SUVAŽIAVIMAS

Rugsėjo 17 d. Manchesterio Lietuvių klubo patalpose įvyko 2-sis metinis Sporto Sąjos skyrių atstovų suvažiavimas. Nežiūrint blogo oro, suvažiaviman, išskyrus Leicesterio „Lithuanicos", atvyko visų skyrių atstovai. Suvažiavimą atidarė ir jam pirmininkavo p. Glatkauskas. Sąjos vadovybės sekretorius p. Steponavičius pranešė apie Sąjos veiklą. Nuo praėjusio suvažiavimo sąja žymiai padidėjo ir sustiprėjo. Šiuo metu yra 7 skyriai su 150 narių. Narių skaičius, atsižvelgiant į Anglijos lietuvių kolonijos negausumą, yra patenkinamas. Nepilnų metų bėgyje Sąja surengė krepšinio turnyrą, stalo teniso pirmenybes ir neseniai užbaigė krepšinio pirmenybes. Sudaromas vis glaudesnis ryšis su kitų tautybių sporto organizacijomis.

Finansiniai Sąjos veikimas grindžiamas DBLS pašalpa, kuri praėjusiais metais siekė 100 svarų. Sąjos vadovybė reiškia didelį dėkingumą DBL S-gos centro valdybai už tą didžiulę paramą, be kurios veikimas būtų neįmanomas.

Skyrių pranešimuose išryškėjo dvi didžiausios kliūtys, stabdančios gyvesnį sportinį veikimą: lėšos ir laikas. Didžiulės sportininkų asmeninės išlaidos ir noras savaitgalyje šiek tiek pailsėti po sunkių savaitės darbų, dažnai sulaiko klubų veiklą. Be to, beveik visas sportinis jaunimas dirba kultūrinį darbą: dalyvauja tautinių šokių grupėse, choruose, vaidybos trupėse. Nežiūrint tai, įvairūs klubai vis aktyviau dalyvauja bendrame lietuvių sportiniame gyvenime ir patenkinamai yra įsiskverbę ir išsikovoję tinkamą vardą anglų sportiniame pasaulyje.

Senajai Sąjos vadovybei atsistatydinus, naujosios vadovybės centras perkeltas į Halifaxą ir vadovybėn išrinkta: p. A. Vilutis, p. J. Bružinskas ir p. V. Stabačinskas. Likusieji du vadovybės nariai bus įvesti vadovybėn vėliau.

Diskusijose atstovai iškėlė reikalą išplėsti Sąjos veikimą įtraukiant visą priaugantį — mokyklinį jaunimą bei atkreipti didesnį dėmesį į mergaičių sporto sekcijas. Praplėtus Sąjos statutą, reiktų įjungti visą lietuvišką jaunimą į organizaciją.

Klubų vadovybės paragintos atkreipti didesnį dėmesį į pasireiškiančius klubų narių nespotriškus elgesius ir imtis priemonių tiems reiškiniams pašalinti.

Naujajai Sąjos vadovybei pavesta ištirti galimybes sudaryti įvairių sporto šakų reprezentacinius vienetus, bei ištirti galimybes dėl surengimo sekančiais metais tarptautybinės sporto šventės. **V. Steponavičius**

GRĮŽO KUN. SAKEVIČIUS

Londono lietuvių parapijos klebonas kun. J. Sakevičius pareitą savaitę grįžo iš Amerikos. Jis ten išbuvo pusketvirto mėn., atliko Marijonų Kolegijoje dvasinį atsinaujinimą, aplankė lietuvių kultūrinius centrus ir savo gimines.

IŠVYKO DU KUNIGAI Į AMERIKĄ

Kun. B. Markaitis, gerai „B. Lietuvio" skaitytojams pažįstamas sekmadienio rimčiai skiriamų raštų aurorius, išvyko į JAV. Vyksta jis į Čikagą. Kattu su kun. Markaičiu į Ameriką išvyko kun. Šaulys. Jis į Londoną atvyko prieš 8 mėn. ir čia dirbo mokslinį darbą.

Išvyko ir kun. Vičkauskas, Amerikos lietuvis, kuris studijuoja Romoje ir į Londoną buvo atvykęs atostogas praleisti.

NAMU VAJUS

Namų Fondo akcijų pirko: už 10 sv. V. Paulionis, už 5 sv. A. Kublinskas, už 2 sv. DBLS Northwood sk., už 1 sv. D. Kuslytė, E. Senkuvienė, J. Senkus, A. Mažonas, J. Narbutienė, D. Narbutas, J. Ulevičius, S. Blotnys, J. Dailydė, N. Neberkaitė.

AUKOS TAUTOS FONDUI

Tautos Fondui aukojo: DBLS Centrinio sk. nariai £.29.12.5, per DBLS Centrinio sk. suruoštą 8 rugsėjo minėjimą Londone £.11.17.7, DBLS Coventry Apygardos Valdyba (Taut. šventės Leicesteryje pelnas) £.1.15.7, DBLS Northampton sk. £.5.0.0, DBLS Northwood sk. £.4.12.0, DBLS Darley Moor sk. £.4.8.0, DBLS Derby sk. £.1.1.6, J. Ažukas 10/-, A. Naujokaitis 10/-, DBLS Nottingham sk. £.4.18.6. DBLS Norwood Hill sk. £.7.15.0 (iš jų 5/- Maž. Lietuvos Fondui), DBLS Castleman's sk. £.3.16.0, Buckminsterio lietuviai £.2.12.0, S. Stanevičius £.1.0.0., P. Šablinskas £.1.0.0, A. Kedykas 15/-

PAMALDOS

Londono lietuvių parapijos bažnyčioje Rožančiaus pamaldos prasidės spalių 1 d. Darbo dienomis jos bus 8 val. vak., o šeštadieniais ir sekmadieniais — 7 val. vakare.

Bradforde, St. Ann's bažn., spalių 1 d. 12,15 val.
Halifaxe, St. Columba bažn., spalio 8 d. 11,30 val.

KNYGOS, RAŠTAI

Vilnius ir Klaipėda anglų politiko akimis. Bernard Newman — **„Danger spots of Europe."**

Nors šiuo metu Vilnius ir Klaipėda gal ir nebėra „danger spots," bet žinomo anglų publicisto ir rašytojo samprotavimai ir išvados Nepriklausomybės laikais gali ne vieną dominti ir šiandien.

1934 m. knygos autorius bando iš Vilniaus pereiti užžėlusią demarkacijos liniją. Savo portfely jis turi planą Vilniaus problemai išspręsti. Bet jau pats perėjimas pasirodo labai sunkus. Reikėjo gauti net trijų Lietuvos ministerių leidimą. Ir jis buvęs tik keturioliktas asmuo per 12 metų peržengęs „negyvąją" sieną.

Prie demarklinijos demonstruoja lenkų pradž. mokyklos vaikai. Jų mokytoja aiškina, kad turį pažinti tėvų krauju apgintas sienas. Autorius praneša apie tai lenkų įstaigoms, aiškindamas galimų incidentų pavojų. Šios įvykį neigia, bet jis jau užfiksuotas foto filmoje.

Autorius savo knygoj įrodinėja, kad Vilnius nebuvęs lenkiškas, bet taip pat ir ne lietuviškas. Mieste jis randa 40% žydų, 30% lenkų, 25% rusų ir tik 2% lietuvių. Krašte lietuviai viršija lenkus. Bet daug rusų ir žydų. Iš daugelio bažnyčių, tik viena buvusi lietuvių.

Želigovskio žygį autorius laiko smūgiu į veidą ką tik gimusiai Tautų Sąjungai. Jis ne tiek piktinasi dėl Vilniaus užėmimo, kiek dėl Suvalkų sutarties sulaužymo. Bet, gaila, vėliau jis apkaltina ir Lietuvą, tuo pačiu keliu prisijungusią Klaipėdos kraštą. Įdomu, kad Tautų S-ga, sutikusi su „įvykusiu faktu" du kartu bandė Vilniaus klausimą užbaigti plebiscito keliu. Bet niekas iš to neišėjo.

Paminėtas ir 1927 m. incidentas Ženevoje, kai Pilsudskis šiurkščiai suriko Voldemarui — „Karas ar taika?"

Autorius sakosi tikįs, kad lenkai tikrai norėję atnaujinti kadaise buvusius gerus santykius. Jis rašo: „Pilsudskis ėjo dar toliau. Jis visada žiūrėjo į Lietuvą, kaip Anglija į Škotiją. Jis pats buvo lietuvis. Lenkų tautinis poetas Mickevičius taip pat buvo lietuvis". Tuo tarpu lietuviai — „visais atvėjais, prieš kalbėdami apie draugystę, reikalavo Vilniaus".

Pagal autoriaus atsivežtą su lenkais išdiskutuotą planą, kai kurios sritys Vilniaus krašte turėjo būti perleistos Lietuvai, bet Vilniaus miestas turėjo palikti lenkams. Bet Kaune jis įsitikinęs, kaip sunku esą spręsti teritorines problemas ne kabinetuose, o gyvenime. Vienas Lietuvos politikas jam pareiškęs, kad jokia vyriausybė, kuri sutiktų su Vilniaus atidavimu, neišsilaikytų ilgiau, kaip 5 minutes. Ir autorius vėliau įsitikinęs, kad tai yra tiesa. Po ilgų derybų ir diskusijų, jis pagaliau paklausęs, ką Lietuva mananti daryti. Ko ji laukianti? Stebūklo? Atsakymas buvęs — Taip. Nepriklausomos Lietuvos, o taip pat ir Lenkijos, atgimimas argi nebuvęs stebūklas!

Garsusis lenkų ultimatumas 1938 m. buvęs parašytas retai diplomatinėj korespondencijoj vartojamu šiurkščiu stilium. Atpasakotos lenkų demonstracijos, kariuomenės telkimas, jaudiną įvykiai Kaune. Tai kvepėję karu, nes rusai esą kurstė Lietuvą priešintis, o Hitleris telkęs prie sienos kariuomenę žygiui į Klaipėdą. Po gyvos diplomatų veiklos Lietuva protingai nusileidusi.

Aiškindamas lenkų ultimatumo pagrindą, autorius skelbia mažai žinomą faktą, kad 1938 m. pradžioj vykusios sėkmingos Lietuvos-Lenkijos derybos. Bet Lietuva staiga jas nutraukusi. Lenkija įtarusi svetimos valstybės įsikišimą. Jai rūpėjo turėti pašonėje draugišką Lietuvą karo su Vokietija atvėju.

Klaipėdos likimas po I Pasaulinio karo turėjęs būti Tautų S-gos išspręstas. Buvę planuojama Klaipėdą padaryti laisvu miestu ir greičiausia pavesti Lenkijai, nes Lietuva dar nebuvusi pripažinta. 1923 metų įvykiai pastatę Tautų S-gą prieš įvykusį faktą. Lietuva, netekusi daugelio simpatijų, bet už tai gavo uostą. Miestas buvęs vokiškas, bet krašte vyravęs lietuvių elementas. Lietuvai valdant, uostąs smarkiai suklestėjęs ir miesto gerbūvis kilęs. Lietuviai darę daug klaidų administracijoj, bet visada buvusi gera valia susitarti.

Įdomiai aprašytas 1934 m. nacių pučas. Jis Europoje buvęs mažai pastebėtas, nes tuo pat metu pasaulio spauda jaudinosi dėl Dolfuss'o nužudymo.

Vienintėlė pučo auka buvusi jo „išdavikas". Įnirtę sąmokslininkai jį pasigavo ir automobiliu gabeno Vokietijos link. Pakeliui jis miręs nuo „širdies smūgio". Bet vėliau jie buvo kaltinami už buvusio draugo nužudymą.

Karo teismas teisęs 126 pučistus. Iš jų 4 gavo mirties bausmę. Bet Vokietijoj kilo triukšmas ir grąsinimų audra. Lietuvos Prezidentas mirties bausmę pakeitė. Ir taip pasibaigė pirmoji nacių byla pasauly.

Gaila, kad autorius savo 340 pusl. knygoje Vilniaus ir Klaipėdos problemoms nesurado atskiros vietos, bet jas nagrinėjo Lenkijos problemų skyriuje.

Pažymėtina, kad kitoje savo knygoje, išleistoje po šito karo, autorius išvedžioja, jog Klaipėdos klausimas esąs galutinai išspręstas. Savo noru iš ten pasitraukę vokiečiai daugiau nebegalėsią grįžti. Tačiau Vilniaus problema dar nesanti baigta. Vilniaus vardas dar ne kartą būsiąs linksniuojamas diplomatų konferencijose ateity.

J. L.

SKAITYTOJU LAIŠKAI

CENTRINIO SKYRIAUS VALDYBOS PAAIŠKINIMAS

„B. Lietuvio" Nr. 38 skaitytojų laiškuose tilpęs „Abejones keliąs sumanymas," gali iš tikrųjų sukelti abejonių Centrinio Skyriaus narių tarpe dėl Skyriaus Valdybos pravedamo atstovų į suvažiavimą rinkimo. Todėl prašome paskelbti Skyriaus Valdybos paaiškinimą.

Biuletenis su kandidatų sąrašu buvo išsiuntinėtas nariams rugsėjo 3 d. bet ne 9 ar 10 d. Skyriaus Valdyba visuomet kreipia dėmesį į narių pageidavimus.

Kodėl Skyriaus Valdyba negali pasiūlyti kandidatų sąrašo, parinkdama tinkamiausius toms pareigoms asmenis? Kandidatus siūlyti turi teisę kiekvienas skyriaus narys. Lape, be 8 asmenų buvo paliktos keturios laisvos vietos. Nariai, nesutinką su pasiūlytais asmenimis, galėjo įrašyti savo kandidatus. Valdyba būtų radusi priemonių naujų kandidatų pavardes nariams pranešti.

Kas gali balsavimo rezultatus tikrinti? Ar Centro Valdyba, sutiktų in corpore važinėti į kiekvieną skyrių tikrinti balsavimo rezultatų, labai abejotinas dalykas. Iš susirašinėjimo su nariais atrodo, kad nariai šia Skyriaus Valdyba pasitiki. Todėl manome, kad ir balsų skaičiavimą, grynai techniską darbą, gali atlikti Skyriaus Valdyba, kaip ir visus darbus, be niekeno paramos, prižiūrint Centro Valdybos atstovui. Sakoma balsams skaičiuoti komisija turėtų būti narių išrinkta. Kitaip sakant, tai reiškia antrus rinkimus vien tik tam, kad būtų galima suskaičiuoti balsus. Manom, mūsų sąlygose tai nepraktiška vykdyti (400 narių išsibarstę po visą D. Britaniją). Prileidimą, kad Centrinio Skyriaus Valdyba yra suinteresuota rinkimų rezultatais, galima butų pavadinti negražiu įtarimu. Balsų skaičiavime kviečiami dalyvauti visi suinteresuoti nariai. Balsai bus skaičiuojami spalių 2d. 8 val. vakare Sąjungos patalpose.

Laiške minimas šio skyriaus 10% narių, gyvenančių Londone, gali puikiausiai su Skyriaus Valdyba ryšius palaikyti, nes Skyriaus Valdybos nariai yra pasiekiami telefonu ir autobusais. 10% narių susirinkimas, nors ir dailus atrodo, negali spręsti 400 narių reikalų. Ligi šiol Skyriaus Valdyba yra gavusi laiškų, pritariančių šiam sumanymui. Kiekvienas skyriaus narys turi galimybę pasisakyti ir balsuoti. Tai yra kiekvieno nario teisė ir pareiga. Centrinio Skyriaus Valdyba tiki, kad jos pareiga yra įgalinti narius tomis teisėmis pasinaudoti, kas yra ir bus daroma. Ligi šiol nė vienas Centrinio Skyriaus narys nepasisakė prieš šį sumanymą.

Centrinio Skyriaus Valdyba

Birutę **GRIGARAVIČIŪTĘ**
ir
Vladą **KONČIŲ**
sukūrusius lietuvišką šeimos židinį, sveikiname ir linkime saulėto gyvenimo.

DBLS Oldhamo skyr. valdyba

—Žinote, vaikai, mes Ramiajam vandenyne vidudienyje pamatėm ant jūros didelį miestą. Matėsi bažnyčių bokštai, namai, didelės pilys. Kyšojo kalvos ir žaliavo medžiai. Galvojome, kad ten yra žemė, bet tai buvo apgaulė akims. Mes matėme fata morganą. Vieną naktį tam pačiam vandenyne mes susitikome vaiduoklį laivą. Nors nesame prietaringi, bet šis laivas nebuvo gyvo žmogaus valdomas. Jis pasirodė visai netoli mūsų laivo. Mėnesienos naktį matėme uždegtus žibintus, žmonių šešėlius. Davėme signalą, bet laivas tiesiai plaukė į mus. Paskui mes bėgome, o vaiduoklis laivas vijosi. Kelias valandas buvome jo persekiojami. Pradėjo aušti ir laivas, kaip staiga atsirado, taip staiga ir pradingo jūros vilnyse. Tik tą dieną susitvenkė debesys ir siautė audra.

Jau buvo praslinkę keletas valandų, kaip plaukėme jūromis. Danguje jau seniai švietė mėnulis. Žėrėjo tūkstančiai žvaigždžių. Jūra mums atrodė tamsi. Nukrisdavo ant vilnies šviesos spindulys ir vėl pradingdavo. Kartais, tarsi, užšokdavo žvaigždė ir ją užliedavo vilnys. Senasis žvejys puikiai pažino mėlynąją padangę. Jis ranka rodė Grįžulio Ratus, Penkių žvaigždžių Kryžių. Pasakojo apie dangaus ženklus ir kaip žvejai atpažįsta kelią iš žvaigždžių.

Kuteris sustabdė greitį ir sustojo. Žvejai sėdo į valtis ir išmetė tinklus. Laimė jiems šį kartą nebuvo pavydi. Tinklai buvo vis pilni ir sunkūs. Matėme, kaip mėnulio šviesoje blizgėjo sidabrinės, auksinės žuvys. Kalbos nutrūko. Ėjo tik sunkus žvejų darbas. Mes net netikėjome, kad tokia yra derlinga Baltijos jūra. Senis, žiūrėdamas į pilnus tinklus ir traukdamas pypkę, murmėjo:

— Aš esu talismanas... Esu Gerosios Vilties iškyšulys. Kai sėdžiu kuteryje, visada pilni tinklai žuvies ir audros nekyla jūroje...

Naktis slinko ramiai. Audra nekilo. Dangus ir prieš rytą buvo giedras. Kai kuteris buvo pilnas žuvies, jis vėl pakeitė kryptį į krantą. Žvaigždės geso viena po kitos. Išvargę žvejai snūduriavo. Senio bonka buvo tuščia. Jis pasidavė apatijai. Tačiau jo pypkėje vis tebesikūreno gyvoji ugnis... Kartas nuo karto paleisdavo melsvų dūmų debesį.

Prieš pat saulėtekį jūroje vilnys paraudo. Greit vėl pamatėme žemės krantus. Daug kuterių ir burlaivių jau stovėjo prie krantinės. Iš rūkyklos kilo dūmų debesys. Ten stovėjo ir keletas sunkvežimių, atvažiavusių žuvies iš didžiųjų miestų. Sukaukė ir mūsų kuterio sirena. Lipome į krantą. Didžiavomės naktį praleidę su žvejais jūroje ir džiaugėmės vėl tvirtai padėję koją ant žemės. Senis išlipo neskubėdamas. Jis apkabinęs pabučiavo savo sūnaus žmoną ir į glėbį paėmė mažąjį anūką. Su šypsena jiems tarė:

— Būkime ramūs ir pasveikinti. Aš esu kaip talismanas ir Gerosios Vilties švyturio iškyšulys.

NIDOS spaustuvėje Jūs galite už 9/6 atsispausdinti 50 vokų ir tiek pat lapų laiškams poperio su Jūsų pavarde ir adresu. Rašykite — NIDA, 38, Melville Rd. Coventry.

Laukia.

N A U J I E N A

Tikra lietuviška kiaulienos mėsos dešra iš Prancūzijos 1 sv. 5/6; **Sausa, kaimiška dešra** 1 sv. 5/-; **Rauginti kopūstai:** 30 unc. dėžė 1/11, 16 unc. dėžė 1/2; **Rauginti kopūstai („Hart")** olandiški, statinė 25 litrų (apie 56 sv.) 38/6, su pristatymu. **Rauginti agurkai,** dėžė 8/6, su prisiuntimu.

SIŪLOME

Raugintus agurkus: 30 unc. dėžė 2/3; 15 unc. dėžė 1/6.

Švediška kiauliena	30 "	... ... 6/6	**Krokuvinė, plona dešra**	1 sv.	... ... 5/6
Itališka	30 "	... ... 4/6	**Šviežia, rūkyta dešra**	1 sv.	... ... 4/6
Lenkiška "	30 "	... ... 7/6	**Rūkyti lašiniai**	1 sv.	... ... 4/-
" "	12 "	... ... 4/-	**Paprasti lašiniai**	1 sv.	... ... 2/6
Medžioklinė dešra	1 svaras	... ... 6/-	**Rinktiniai lašiniai**	1 sv.	... ... 3/6

KITI DALYKAI — PAGAL KAINARAŠČIUS.

Už įpakavimą ir siuntinių persiuntimą iki 60 šilingų vertės, reikia pridėti 1 šil. 6 penus. Siuntiniai per 60 šil. vertės siunčiami firmos kaštu. **Reikalaukite lietuvių kalba kainaraščių.**

J. RICHARDS (Butchers) Ltd.
91-93, CHARTERHOUSE STREET, LONDON, E.C.1.
TELEFONAI: Valdybos — CLE 5877, siuntinių skyriaus — BER 3281.

NAUJIENOS

* Rytinės Vokietijos komunistinė valdžia skuba sudarinėti prekybos sutartį su Rusijos satelitais. Pereitą savaitę tokios sutartys pasirašyta su Rumunija ir Bulgarija. Pasirašiusių prekybines sutartis, kaip praneša Berlyno laikraščiai, prasidėsiąs karinių sutarčių pasirašinėjimas su visais satelitiniais kraštais.

* Korėjos karui kilus, Amerikoje padidėjo visokiems dalykams paklausa. Palyginus su normaliais laikais, prekyba dabar Amerikoje yra 50% padidėjusi. Perkama ne tik maistas ir drabužiai atsargoms, bet ir automobiliai. Paprastai, per metus Amerikoj nupirkdavo apie 5 milij. automobilių, bet šiemet jų nupirkta jau 8 milijonai.

* Mažiausia Europoj San Marino respublika, esanti Italijoj, Adrijos jūros pakrašty, netoli Riminio miesto, atkreipė į save dėmesį tuo, kad skirs vedusius, kai tuo tarpu Italijoj visai skyrybų nėra.

* Šiuo laiku Londone dar yra tramvajų, kurių linijų ilgis siekia 40 mylių. Jie kasdien perveža apie 100.000 keleivių. Bet jie veiks tik iki rugsėjo 30 d., po to juos pakeis autobusai.

* Dėl sausrų Albertos (Kanados) šiaurinėje dalyje kilo dideli miško gaisrai. Milžiniškas dūmų debesis slinko į pietus, Naujorko linkui, uždengdamas saulę ir kuriam laikui sutrukdydamas orinį ir žemyno susisiekimą.

* Ryšium su karo grėsme, daromi žygiai IRO-e Frankfurte, Londone, Paryžiuje, o taip pat ir Vašingtone, kad būtų apsaugoti nespėję ar negalintieji išemigruoti DP.

* D. Britanijos žemės ūkio darbininkams padidintas 6 šil. atlyginimas. Dabar dirbančiųjų žemės ūky savaitinis uždarbis bus: vyrams 5 svarai ir moterims — 3 sv. 16 šil.

* Amerikos parlamentas priėmė įstatymo papildymą, kuris numato, kad Tautinė Saugumo Taryba turės nuspręsti kokie dalykai negali būti išvežami į Rusiją ir jos satelitus.

* Amerikiečiai užėmę Inchoną (priešais Seulą) komunistų CK rado apylinkėj gyvenančių narių sąrašą. Pagal jį, netrukus 300 komunistų buvo suimta.

* Vakarų Vokietijos vidaus reik. min. patvarkė atleisti iš tarnybų valdininkus komunistus, taip jau ir naujuosius nacius. Valdžios įstaigose atleistinų valdininkų nedaug bus, bet geležinkelių ir pašto žinybose — labai daug.

* Liepos mėn. pradėję kilti vilnų kainos tebekyla. Ryšium su kariniais Amerikos užsakymais, nenumatoma, kad vilnų kainų kilimas sustotų. Dėl to D. Britanijoje gali pabrangti ir vilnoniai drabužiai.

* D. Slack'as, chemikas iš Naujorko valstybės, teismo nubaustas 15 metų kalėti už tai, kad karo metu išdavė Sovietų šnipams municijos gamybos paslaptį.

* Norvegija sustiprina savo kariuomenės įgulas šiaurinėje krašto dalyje, Suomijos pasieny. Toje krašto dalyje būsią kariuomenėn pašaukta naujokų.

* Belgrade, Jugoslavijoj, atidaryta tarptautinė mūgė. Įvairius gaminius išstatė 15 valstybių firmos. Tačiau nė vienas kraštas iš už geležinės uždangos šioj mūgėj nedalyvauja.

* Spalių 15 d. ryt. Vokietijoj ruošiami parlamento rinkimai. Jie bus pagal Sovietinį pavyzdį ir turės tik vieną kandidatų sąrašą. Toks sąrašas jau paskelbtas. Jis sudarytas iš komunistų ir komunistams artimų socialistinės vienybės partijos narių.

* Kitimet „New York Times", vienam didžiųjų ir geriausiai informuotų laikraščių, sukanka 100 metų. Jis turi gerą vardą ir dėl to yra plačiai skaitomas. Sekmadienį jo numeris, su visais priedais, turi apie 200 puslapių.

* Londone kilęs dalies spaustuvininkų streikas nėra baigtas. Jei nepavyks ginčo išspręsti, tai dėl streiko vėl negalės išeiti ne maža žurnalų.

* Pereitais metais D. Britanijos geležinkeliai turėjo 20 milij. svarų deficito. Kaip aiškėja iš pranešimo, jis yra ne dėl to, kad geležinkeliai suvalstybinti, bet dėl kelių transporto konkurencijos. Pasirodo, kelių transportas labai daug krovinių iš geležinkelių paveržia.

* Nežiūrint labai sunkių pabėgimo sąlygų ir nepaprastai rafinuotos sienos apsaugos, pabėgimų iš Sovietų Rusijos vis pasitaiko. Neseniai į Vakarus pabėgo ir vienas Sovietų Sąjungos didvyris, čekas majoras Bursik'as.

* Oficialiomis amerikiečių žiniomis, pusantro milijono vokiečių karo belaisvių žuvo sovietinėse stovyklose.

* Nuo spalių 8 d. D. Britanijoje lašinių norma sumažinama 1 uncija ir sieks 4 uncijas savaitei.

* Dusseldorfe Britai sekvestravo vak. Vokietijos komunistų partijos centro būstinę. Ji turėjo per 130 kambarių ir didelį rūsį.

* Amerikos ambasadorius D. Britanijai p. L. Douglas atsistatydino.

Nottinghamo lietuvių klubas „Romuva", spalio 7 d., 6 val. p.p. (klubo patalpose, Sycamore Rd. mokykloje), ruošia

sukaktuvinį vakarą — metines

Programa plati ir įvairi, kurią išpildys visos Nottinghamo meninės jėgos. Maloniai kviečiame Nottinghamo ir plačios apylinkės lietuvius apsilankyti į mūsų metinę šventę. Klubas pasiekiamas iš miesto 31 autobusu. **Klubo Valdyba**

KALBOS SKILTELĖ

VEDA J. PARAUSVYS

SUTRUMPINIMAI

Rašydami dažnai pasitaikančius žodžius mėgstame juos trumpinti. Tačiau kokios sistemos mūsų trumpinimo praktikoje nė nepastebėti. Tad čia kiek duodame „Gimtosios Kalbos" savo laiku pateiktų vartojamųjų ar vartotinųjų sutrumpinimų:

adv. — advokatas, **aps.** — apskritis, **buv.** — buvęs, buvusi, **Dr.** — daktaras (mokslo laipsnis), **gim.** — gimė, gimęs, -usi, **gyd.** — gydytojas, **gyv.** — gyvena, gyventojų, **inž.** — inžinierius, **j. ltn.** — jaunesnysis leitenantas, **k.** — kaimas, **k.a.** — kaip antai, **kar.** — karininkas, **km.** — kilometras, **kpt.** — kapitonas, **kun.** — kinigas, **m.** — metai, **mėn.** — mėnuo, **min.** — minutė, **mir.** — mirė, miręs, -usi, **mjr.** — majoras, **p.** — ponas, **p.p.** — ponai, ponios, **plg.** — palygink, **pr. Kr.** — prieš Kristaus gimimą, **po Kr.** — po Kristaus gimimo, **prof.** profesorius, **psl.** — puslapis, **plk.** pulkininkas, **šv.** — šventas, **t.** — tolimesnis, **tt** — tolimesnėje, seguentes (jei daugiau psl.), **t.y.** — tai yra, **t.p.** — tas pat, **t.t.** — taip toliau, **vysk.** — vyskupas, **žiūr.** — žiūrėk.

MŪSŲ LIETUVIŠKIEJI VARDAI

(Žiūr. „B.L." Nr. 34)

Ei-, Eit-, Eid-, Eis-: eiti

I. Lie.: Eibaras, Eibutas, Eiginas, Eigirdas, Eikintas, Ei(t)mantas, Eirimas, Eitautas, Ei(t)vydas, Ei(t)vilas, Eismantas, Eidigintas, Eidminas. Pr.: Eikantas, Eiskaudas, Eiskantas.

II. Pr.: Saneitas.

TV. Lie.: Eitas, Eitutis, Pr.: Eitikas, Eitilas.

Gail-: gailėti, gailus.

I. Lie.: Gailbudis, Gailgedas, Gailiminas.

II. Lie.: Bygaila, Eigaila, Gangaila, Kangaila, Karigaila, Kęsgaila, Klausgaila, Liugaila, Mangaila, Mantigaila, Namgaila, Nygaila, Norgaila, Strigaila, Sugaila, Švitrigaila, Tautgaila, Vygaila Vilgaila, Vosgaila, Žadgaila.

Pr.: Vaigaila.

TV. Lie.: Gaila, Gailenis. **(B.d.)**

Didelis literatūros vakaras Manchesteryje įvyks spalių 7 d. Blackley Instituto patalpose.

Kūrinius skaityti pakviesti: F. Neveravičius, S. Laucius, S. Prapuolenytė, kun. J. Kuzmickis, Pr. Imsrys, R. Spalis, Vl. Šlaitas, K. Barėnas, P. Klezas.

Vakaro metu veiks gausi ir įdomi loterija. Vietoje bus baras ir užkandinė. Pradžia 6,30 val. Įėjimas 2/6. Kviečiame visus gausiai apsilankyti. **Rengėjai**

Dr. Kalmar'as, estas gydytojas, plaučių ir vidaus ligų specialistas, neseniai atidarė Londone kabinetą ir priima ligonius. National Health Insurance Scheme turintiems — nemokamai. Priėmimo valandos: Nuo 10 iki 12 ir nuo 5 iki 7 val. po pietų. Kalba angliškai, vokiškai ir rusiškai. 123, White Horse Lane, Stepney Green, E.1. (važiuoti pož. gel. District Line iki Stepney Green stoties). Telef. STEpney 2658.

TREMTIS, lietuvių tremtinių savaitraštis leidžiamas Vokietijoje. Įdomūs straipsniai visais tremtinių klausimais. Prenumeratos kaina vienam mėnesiui 5 šil. Galima užsiprenumeruoti ir „Tremties" kišeninį kalendorėlį 1951 m. Jo kaina Anglijoje 3 šil. Užsakymus siųsti „Tremties" atstovui Anglijoje: J. Mašanauskas, 58, Newfield Rd., Coventry.

JEI DAR NESPĖJAI PRENUMERATOS PANAUJINTI SEKANČIAM PUSMEČIUI — ATLIK TAI DAR ŠIĄ SAVAITĘ.

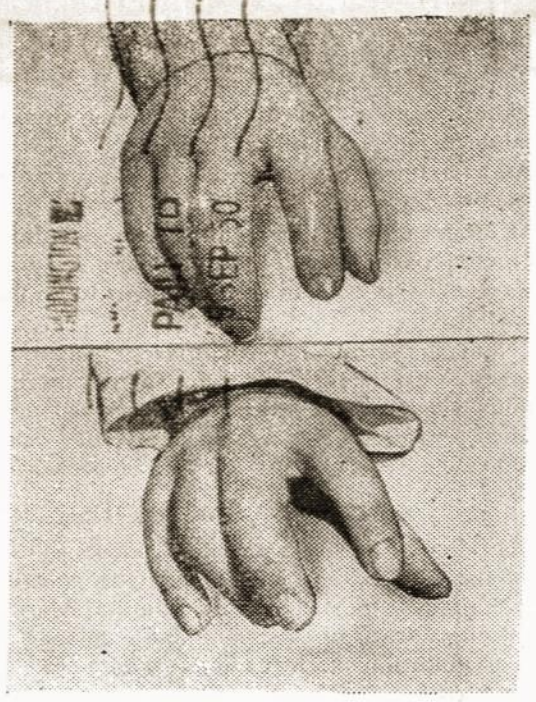

Viršuje dirbtinė ranka, o apačioj normali. Dirbtinė ranka, raumenų valdoma likusios rankos dalies, gali suspausti 43 svarų spaudimo stiprumą ir išlaikyti beveik neribotą laiką, kai tuo tarpu labai stiprus vyras gali suspausti tik 30 svarų spaudimo stiprumu ir suspaudęs išlaikyti vos keletą sekundžių.

ŠACHMATAI

Šachmatų užd. Nr. 8 sprendimas

1. R c 5... Ž x R.
2. V a 7... kitais atvejais 2. V d 7...

Teisingai išsprendė: St. Ramanauskas, L. Vaitkevičius.

Šachmatų užd. Nr. 9 sprendimas

1. Ž d 7...

Teisingai išsprendė: St. Ramanauskas, L. Vaitkevičius.

UŽD. NR. 10 SPRENDIMAS

1. V f 3. grąso	2. Ž c 7 — ... Jeigu
1. — . K a 7.	2. R b 6 —
1. — . K b 5.	2. V e 2 —
1. — . a 4 .	2. R b 6 ...

Teisingai išsprendė: St. Ramanauskas.

UŽD. NR. 11 SPRENDIMAS

1. Ž f 4... Baltųjų karalius nuo šacho gali slėptis langeliuose: d3, d5, e3, e5...

Teisingai išsprendė: A. Litvaitis, St. Ramanauskas.

UŽDAVINYS NR. 13

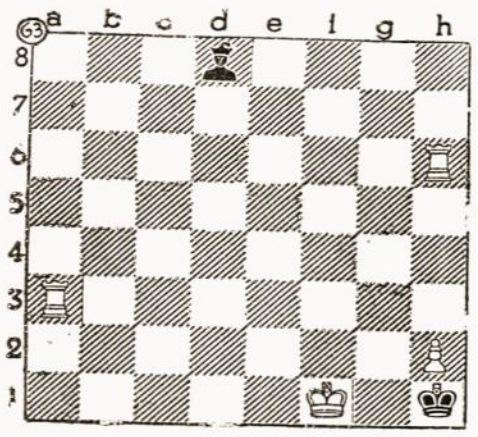

Matas per tris ėjimus

GALVOSUKIAI

GALVOSUKIS NR. 19 (1 t.)

1. — — — — — — — — Kunigaikštis
2. — — — — Legendarinis laivas
3. — — — — — — Valstybė
4. — — — — — — Šeimos narys
5. — — — — — — — — Metalas

Pirmąsias ir ketvirtąsias raides skaitydami iš viršaus žemyn gausite du priešingumus. **V.S.**

— Mano vyras taip sunegalavo, kad gydytojas patarė man į pajūrį išvykti.

— Tūnotum namie, kaip kitos žmonos; vėl mane tempi į pavojus.

„BRITANIJOS LIETUVIS" savaitinis laikraštis. Redaktorius — K. Obolėnas, leidžia — D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro Valdyba, 2, London Mews, London St., London, W.2. REDAKCIJA raštus taiso bei trumpina savo nuožiūra. Nesunaudoti rankraščiai nesaugomi ir negrąžinami, jei nepridėtas pašto ženklas. ADMINISTRACIJA: prenumeratos kaina: D. Britanijoje — metams 32 šilingai, pusei metų — 17 1/2 šilingų, metu ketvirčiui — 9 šilingai. Užsieny: metams — 5 USA doleriai. SKELBIMAI: Spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šilingas. ADRESO PAKEITIMAS 1 šilingas. REDAKC. IR ADMIN. TELEF. AMB 6195.

Printed by: M. Caplin & Co. Press Ltd. 15 Dunheved Road North Thornton Heath Surrey. Tel. THO 2727

IVAIRENYBĖS

KIŠKIS PARVERTĖ MOTOCIKLININKĄ

Prancūzijoj, Epinalo vietovėj, keliu bėgo šunų vejamas kiškelis ir pamatė iš prišakio atvažiuojantį motociklininką. Jam buvo tik dvi galimybės: arba pasiduoti šunims sudraskyti, arba peršokti motociklininką ir toliau kurti. Kiškelis pasirinko antrąją galimybą. Bet šokant atsirado dar viena galimybė; kiškelis motociklininko neperšoko, bet smogė visu savo svoriu jam į veidą. Motociklininkui nebuvo kitos galimybės, kaip tik netekti pusiausvyros. Jis parvirto ir nuo smarkaus smūgio neteko sąmonės. O kiškeliui nieko neatsitiko ir jis toliau nukūrė.

KAS YRA PIRMASIS PASAULIO PILIETIS

Hary Davies, amerikietis, pagarsėjęs tuo, kad pernai Paryžiuje sudraskė savo pasą ir pasiskelbė pasaulio piliečiu, nėra pirmas, kuris taip pareiškė. Archivarai surado, kad tas titulas priklauso vienam ispanui, kuris 1790 m. Plymoutho uoste, paklaustas kokio krašto pilietis, atsakė, kad esąs pasaulio pilietis. Vadinasi, pagal pirmumo tvarką, šiam ispanui, bet ne H. Davies'ui pasaulio piliečio titulas priklauso.

MUSOLINIO UŽDARBIAI

Svarstant Romos teisme Musolinienės bylą dėl mokesčių sumažinimo paaiškėjo, kad Musolinis daugiau gaudavęs atlyginimo už straipsnius iš Amerikos laikraščių, kaip ministeriaudamas. Nuo 1933 iki 1938 metų Musolinis už kiekvieną straipsnį gaudavęs apie 1.500 dolerių. Nors jo, kaip ministerio, atlyginimas buvo nemažas, bet dalį jo jis skirdavo labdarybės tikslams.

IŠ FARUKO IŠLOŠĖ PUSĘ MILIJONO

M. Hyman'as, 53 m. amžiaus Manchesterio pramonininkas, kortuodamas Paryžiuje su Egipto karalium Faruku ir kitais didžturčiais, iš Faruko išlošė pusę milijono frankų, bet netrukus mirė. Gydytojų nuomone, mirė dėl širdies priepuolio.

„SAMOVARŲ" IMPORTAS

Okupuotos Lietuvos skulptoriai nesuspėja nulipdyti tiek „tėvo mokytojo, švogerio ir t.t." biustų. Dėl to tokie „šedevrai" importuojami iš „toliau pažengusių brolišku respublikų" ištisais vagonais. Visos įstaigos, mokyklos ir net „arklių kaustymo punktai" (paprasčiausios kalvės) turi turėti po tokį „samovarą". Paveikslai dabar ne madoj. Okupantai perša „samovaru". Žinoma, jie geriau primena žvilgsnį užmetusiam ir rusų okupaciją ir žiauriausią vergiją.

10.000 PYPKIŲ PALIKIMAS

S. Baldwin'as, buvęs 1924-29 metais D. Britanijos ministeris pirmininkas, mirdamas paliko apie 10.000 pypkių, kurių daugumas jam buvo padovanota. Dabar jo sūnus tas pypkes, varžytynių tvarka, pardavinėja labdarybės tikslams.

JUOKAI

Studentai pakvietė senyvą profesorių praleisti su jais vakarą. Grįžtant namo, vienas studentų klausia:

— Ar galėtumėt pasakyti, profesoriau, kodėl vynas jauniems veikią į galvą, o seniems — į kojas?

— Be abejonės, — šypsodamasis atsakė senis, — vynas kiekvienam veikia į silpnesnę vietą.

* * *

— Kaip tavo nemiga?

— Juo toliau, juo blogiau. Negaliu užmigti net tada, kai reikia keltis.

* * *

— Nesuprantu, dėl ko negaliu gerti vyno. Išgeriu vieną stiklą, paskui du, vėliau tris, o kai reikia grįžti namo, negaliu paeiti.

— Man tai aišku, — sako draugas, — tu darai geometrinę klaidą. Gerk pirma tris stiklus, paskiau du ir gale vieną. Tada piramidė stovės ant plataus pagrindo ir tu laikysies ant kojų stipriai.

* * *

— Ką sako tavo žmona, kai grįžti vėlai namo?

— Nei žodžio, tik purto galvą.

— Savo, ar tavo?

Manchesterio liet. tautinių šokių grupės šokėjus

VI. KONČIŲ

ir

B. GRIGARAVIČIŪTĘ

sukūrusius lietuvišką šeimos židinį — nuoširdžiai sveikina ir linki saulėto gyvenimo.

Tautinių Šokių Grupė

MODERNUS PRIVATUS VIEŠBUTIS

18, Talbot Square, London, W.2.

Telef.: PADdington 2855

puikiai mebliuotas, daug kambarių su privačiomis voniomis (2 min. kelio nuo Paddington stoties ir S-gos įstaigos). Susikalbama prancūziškai, vokiškai, itališkai, rusiškai.

Kaina 12/6 nakvynė ir pusryčiai.

Sav. **A. Tiškevičius**